

A MAGYAR
KODÁLY
TÁRSASÁG
HÍREI

XLI. évfolyam

2020/2

**A
MAGYAR
KODÁLY TÁRSASÁG
HÍREI**

**FELELŐS SZERKESZTŐ:
B. HORVÁTH ANDREA**

**XLI. évfolyam – 2020/2
június**

TARTALOM

Gondolatok a második szám elé – szerk.	3
Hagyományörzés Heves megye székhelyén Biciniuméneklő verseny Salgótarjánban – <i>Póczos Zsóka</i>	4
Ünnepek, ünnepség – <i>dr. Szesztay Zsuzsa</i>	6
Forrai Katalin Emlékkiállítás megnyitója – <i>dr. Szesztay Zsuzsa</i>	13
KÖNYVBEMUTATÓ	
Kodály népdalfeldolgozásainak dallam- és szövegforrásai – <i>Bereczky János</i>	15
Főhajtás Kodály sírjánál – szerk.	18
A mi Kodályunk – interjú Petrovics Eszterrel – <i>B. Horváth Andrea</i>	20
Kitüntetettjeink.	25
TANÁROK – TANÍTVÁNYOK	
Köszönjük, Éva néni – <i>Nagy Éva Vera</i>	26
Tanítványai vagyunk – <i>Csikai Ildikó</i>	29
Heltay László emlékére – <i>Strausz Kálmán</i>	32
120 éve született Vásárhelyi Zoltán – szerk.	35
Emlékezés Vásárhelyi Zoltán tanár úrra – <i>P. Ispán Franciska</i>	36
Vásárhelyi az „Öreg” – <i>B. Horváth Andrea</i>	38
EMLÉKÜKET ŐRIZZÜK	
Búcsú Sáríka Nénitől – <i>Kertész Attila</i>	42
Búcsúzás Dinnyés Istvántól – <i>Ondrik Zsuzsanna</i>	45
Cser Miklós – <i>Gerenday Ágnes</i>	48
„Homo proponit, Deus disponit.” – „Ember tervez, Isten végez” – <i>Mindszenty Zsuzsanna</i>	50

A szerkesztőség fenntartja az írások szellemét és tartalmát nem érintő rövidítések jogát.

A címodalt Borsos Miklós alkotásával Szántó Tibor tervezte.

A kiadványt Dobó Nándor tervezte

Kiadja a Magyar Kodály Társaság

Felelős kiadó: a Magyar Kodály Társaság elnöke

Adószámunk: 19040437-1-42

ISSN 0230-3639

Nyomda: László és Társa Bt.

Felelős vezető: László András

Kiadványunk támogatói

FOTÓ: SZOKOLA NÓRA

Gondolatok a második szám elé

Váratlan helyzet köszöntött ránk márciusban. Nem voltunk erre a helyzetre felkészülve semmilyen szinten, talán a lelkünknek volt a legnehezebb megérteni a bezártság tehetetlenségét. Idei első számunk végén a rövid hírekben jeleztünk programokat melyekről most számolunk be. Terveink márciustól füstté váltak, csak abban reménykedhetünk, hogy a helyzet normalizálódásával pótlásra kerülnek. Új időszámítás van már nem a Kr. e. és Kr. u. lesz hanem a v. e. és v. u. azaz vírus előtt és vírus után. A mi munkánkat ez csak addig befolyásolja míg el nem indul ismét a közösségi élet a Magyar Kodály Társaság tagcsoportjaiban és itt a fővárosban. Ezek erőt próbáló hetek, hónapok vigyázzunk magunkra, egymásra, hogy egészségben vesszéljük át ezt a kritikus tavaszt.

szerk.

Hagyományörzés Heves megye székhelyén

„...nem sokat ér, ha magunknak dalolunk, szebb, ha ketten összedalolnak.”
(Kodály Zoltán)

Biciniuméneklő verseny – Salgótarján

Közel 40 éve hagyomány a Salgótarjáni Általános Iskola Kodály Zoltán Tagiskolájában a biciniuméneklő verseny megszervezése. Kolléganőnk, *Karácsonyné Kaposi Ida* ének-zenetanár anno Kecskemétről adaptálta ezt a nemes versenyt.

Kétévente megyei, kistérségi és idén regionális szinten is meghirdettük a versenyt.

1997 decemberében országos szinten rendeztük meg a dalosok találkozóját ebben a műfajban a Magyar Zeneiskolák és Művészeti Iskolák Szövetségével karöltve, melyet Kodály Zoltánné is megtisztelt jelenlétével. A zsűri tagjai között Szabó Helgát és Vendrei Évát is köszönthettük.

Intézményünk idén ünnepli fennállásának 60. évfordulóját. 2020-ban az ünnepsorozat részeként rendeztük meg a Megyei Biciniuméneklési Versenyt. Nagy öröm számunkra, hogy versenyfelhívásunk eljutott megyénk határán kívülre is!

Az iskolai szintű fordulót Kodály Zoltán, intézményünk névadójának születésnapján, december 16-án rendeztük meg a 3-8. évfolyamos emelt-szintű ének-zenét tanuló diákjaink körében. 3 korcsoportban hirdettük meg a versenyt: I. korcsoport 3-4. osztályosok; II. korcsoport 5-6. osztályosok és III. korcsoport 7-8. osztályosok tanulóink között.

2020. február 26-án került sor a verseny regionális szintű megrendezésére. A dalosok megmérettetésére 3 intézmény tanulói között került sor. Vendégek érkeztek Vácról, a Karolina Katolikus Általános Iskola, Székesegyházi Kórusiskola és Alapfokú Művészeti Iskolából. A tanulók felkészítő tanárai: Garamvölgyi Krisztina és Nick Andrea.

Balassagyarmatról a Rózsavölgyi Márk Alapfokú Művészeti Iskolából Franka Beáta tanítványai vettek részt a biciniuméneklő versenyen. A házigazda intézményt Czine Rita és Póczos Zsóka diákjai képviselték.

A versenykiírás szerint minden páros 2 művet énekelt. Ebből az egyik – tekintettel névadónkra – Kodály-mű volt (bicinia vagy egyszerű kétszólamú kórusmű), a másik pedig szabadon választott mű. Az egyes intézményeket összesen 6 énekkettős képviselhetette. A felkészítő tanárok dönthették el, hogy az egyes korcsoportokban hány párost indítanak.

A Zsűri tagjai: *Ember Csaba* – a Magyar Zeneiskolák és Művészeti Iskolák Szövetségének elnöke; *Csábi István* – a Rózsavölgyi Márk Alapfokú Művészeti Iskola intézményvezetője, valamint *Karácsonyné Kaposi Ida* – a SÁI Kodály Zoltán Tagiskolájának ének-zenetanára volt.

A diákok produkcióját a zsűri a versenyszabályok alapján „Arany-, Ezüst-, Bronz Minősítés”-sel értékelte. Az elhangzott kétszólamú művek, a szívből szóló muzsika a versenyzők számára Arany- és Ezüst Minősítést eredményeztek. Bronz Minősítést egyetlen dalos páros sem kapott.

A verseny a zsűri értékelésével, Praetorius: Viva la Musica kezdetű kánonjának közös éneklésével zárult.

Gratulálunk minden versenyző diáknak és felkészítő tanáraiknak!

Salgótarján, 2020. március 8.

Póczos Zsóka

ének-zenetanár, versenyszervező

Ünnepek, ünneplés zenepedagógiai konferencia és a Forrai Katalin emlékkiállítás ünnepélyes megnyitója

Kerek évfordulóját ünnepelte az ELTE Tanító- és Óvóképző Karán 2020. január 23-án megrendezésre kerülő zenepedagógiai konferencia: az Ének-zenei Tanszék oktatói 10. alkalommal hirdették meg a nagyszabású eseményt, mely idén az Ünnepek, ünneplés címet kapta. A konferencián az ünneplés fogalma többszörös értelmet kapott. A néphagyományok, a keresztény egyházi ünnepek jelentősége, az iskolai keretek közötti ünneplés módjai és a különböző felfogású családok ünneplő szokásai köré szerveződtek az előadások és az élő bemutatók. Az ünneplés különleges, egyben a konferencia fő eseményét a *Forrai Katalin halálának 15. évfordulójára* való megemlékezés, és az ehhez kapcsolódó *Forrai Katalin emlékkiállítás* ünnepi megnyitója jelentette.

Összefoglaló írásom első részében az előadásokat ismertetem röviden, majd a második részben a Forrai Katalinra való ünnepi megemlékezés eseményeit mutatom be.

1. A konferencia szakmai programja

A konferenciát **dr. habil Márkus Éva**, az ELTE Tanító- és Óvóképző Karának dékánasszonya és az Ének-zenei Tanszék vezetője, **dr. habil Döbrössy János** egyetemi docens köszöntő szavai nyitották meg. A nagyszabású eseményt hagyományosan **dr. habil Kismartony Katalin**, az Ének-zenei Tanszék egyetemi docense vezette le. A szervezési feladatok megszervezéséért és lebonyolításáért Kismartony Katalint, Döbrössy Jánost és Borbély Erika tanszéki ügyintézőt hálás köszönet illeti.

A szakmai program **Mezei János** vezetésével a **Budapesti Énekes Iskola** énekes gyerekcsoportjának impozáns bemutatójával kezdődött. A 8. kerületi Deák-Diák Általános iskolában működő család- és énekközpontú együttes munkájába a *Középkortól a kortárs zenéig-repertoár és módszer a Budapesti Énekes Iskolában* címmel kaphatott bepillantást a közönség. Műsoruk széles repertoárt ölelt fel: a *Veni, Pater* kezdetű középkori dallamtól, Esterházy Pál: *Harmonia Caelestis* – ének *Puer natus* tételén át, Kodály: Hány János daljátékának Ábécédé éneke, valamint a kortárs zeneszerző nemzedék képviselőjeként Zombola Péter: *Ki minden fénynek Atyja vagy* évközi vesperás himnuszáig terjedt. Az Énekes Iskola a liturgiában való aktív részvétellel, az ünnepek és mindennapok alkalmaihoz kötődésével, valamint oktatási intézményként

teljesíti be küldetését: a gyermekek bevonását a lelkiség-szellemiség-kultúra egységébe iskolában, családban, közösségben és koncerten. Az énekesek műsorát Mezei János és a tanári kar művészei, Csonka Szabina Babett, Veres Borcsi, Kocsis Csaba és Farkas Domonkos vezényelték.

Sándor Ildikó néprajztudós, a Hagyományok Háza munkatársa, a Táncművészeti Egyetem és a Zeneművészeti Egyetem Népzene Tanszékének oktatója az óvodai és iskolai gyakorlatban jól hasznosítható útravalóval látta el a megjelenteket. *Népszokás – népzene – élmény. Böjttől húsvétig az óvodában és az iskolában* című előadásában időrendbe vette az említett időszak népszokásait és az ahhoz kötődő óvodai-iskolai ünnepi megemlékezéseket. Sándor Ildikó kritikai szemmel és gyakorlati megközelíthetőséggel ragadta ki a lehetséges ünnepek megtartását, nagy hangsúlyt fektetve a pedagógiai adaptáció és a pedagógiai folklorizmus megvalósítására. Előadásának fontos üzenete, hogy az ünnepek ne egynapos kampányok legyenek, hanem a felkészülési idő fokozatosan vezessen el az ünneplés kiteljesedéséhez, legyen idő a lecsendesedésre, és az ünnep érzelmi megélésére.

Ünnepek a bölcsődében? **Tárnoki Erzsébet**, a III. kerületi Óbudai Egysített Bölcsődék vezetője a bölcsődei ünneplés lehetséges formáit tárta a közönség elé. Egyedülálló és példaértékű kezdeményezésük jóvoltából immár nyolc éve élő Népzenei Program valósul meg a kerület bölcsődéiben. A *Kerekes együttes* népzeneészei Csoóri Julianna kisgyer-

meknevelővel minden szerdán három különböző tagintézménybe látogatnak el, ahol a gyerekek bevonásával élő népzenei programot tartanak. Ezeket a szerdai muzsikálásokat a kisgyermekek „dobszerdának” nevezték el, és természetes módon épültek be bölcsődei életükbe. A III. kerületi bölcsődék zenei programjához kapcsolódnak az ünnepek, melyek közül a születésnap kiemelt jelentőségű, míg a többi ünnep jellemzően a szülők bevonásával közösségteremtő funkciót kap. Tárnoki Erzsébet örömmel

számolta be arról, hogy ez a nagyszerű élő Népzenei Program 2015-ben Forrai Katalin díjat kapott a Magyar Bölcsődék Egyesületétől, ami igazi elismerést jelent számukra.

A konferencia színpadán az ELTE Gyertyánffy István Gyakorló Általános Iskola 2/C osztály tanulói énekes és néptáncos műsorral köszöntötték a résztvevőket. **Mihalovics Csilla** vezető tanár és **Iliás Daniella** tanító és néptáncosnár közösen állították össze az élő bemutatót. A tanulók különböző hangmagasságokon tiszta intonációval énekeltek, szolmizáltak, egy- és több szólamban furulyáztak, valamint népi játék és néptánc koreográf-fiát adtak elő.

A felkészítő tanárok arra adtak ötleteket és jól bevált iskolai gyakorlatokat, hogy a városi környezetben miként lehet az ünnepeket, a hagyományokat és a népszokásokat a gyermekek számára hitelessé tenni. Az ünneplésben és játékban való aktív részvétel a legalkalmasabb az élmény átadására.

Maczkó Mária népi énekmondó és népi énekes ünnepi dalsokorral köszöntötte a közönséget. Énekfüzért hozott ajándékkul szülőföldjéről, a Palóc vidékről és Erdélyből. Hangjával, kifejező mimikájával, átélt előadásával meggyőzően hirdette, hogy az ünnepek az énekléssel válhatnak a lelki megtisztulás alkalmává. Előadását hallgatva értelmet nyertek Maczkó Mária gondolatai: „Milyen boldog az az énekes, aki a gondolatait az énekeken keresztül tudja elmondani. Próbáljunk minden erőt magunkba szívni, hogy tudjunk világítani, tudjunk örülni”.

Az ünnepek és a mese terápiás fejlesztőhatásairól mutatott példákat **dr. Szabadi Magdolna**, az Ének-zenei Tanszék oktatója. Előadásának címe: *Zongora-mese-ünnep, avagy az ünnepek, népszokások és mesék*

terápikus, fejlesztő hatásai. A téma feldolgozásához és hangulatfestésként zongoramuzsika társult az elhangzottakhoz. *Csajkovszkij: Évszakok* zongoraciklusából csendültek fel részletek, melyek szervesen kapcsolódtak az elhangzott szöveghez. Az előadás így szellemi és zenei inspirációk összességét jelentette a közönségnek, hiszen a zongoramuzsika a hónapok és az évszakok hangulatainak kifejezésére remek lehetőséget adott. Szabadi Magdolna arra kereste a választ, hogyan jelenik meg az ünnepek témában a terápia, mint fejlesztés? A zene az egyik legalkalmasabb eszköz a fejlesztő hatások megerősítéséhez. Az ünnepek között megjelenhetnek a mesék, melyeknek szintén jótékony fejlesztő hatásai vannak. Ennek illusztrálására *Jókai Mór: Melyiket a kilenc közül?* meséjét választotta. Az ünneplés és a mesélés között szoros kapocs van, mivel mindkettő közösségekben fejt ki a hatását, melynek legerősebb magja a család.

Dallos Márta, az Ének-zenei Tanszék oktatója zenélő gyermekcsoportjával az *Andreetti Károly Általános Iskola és Művészeti Iskola Pusztázámori Tagintézményét*, és az ott működő „jó” pedagógiai gyakorlatot mutatta be. Az iskolaotthonos rendszerben működő alsó tagozat jól bevált módszereivel sikeresen fejlődik, amit a művészeti oktatásban résztvevő gyerekek számának folyamatos növekedése jelez. Ez köszönhető a rugalmas időbeosztásnak, a délelőtti órarendbe beépített szolfézs előkészítőnek, valamint a választható különórák – angol, néptánc, szolfézs, hangszeres órák – széles választékának. A növendékek aktív résztvevői a falu közös ünnepeinek – falukarácsony, nemzeti ünnepek, nyári falunap,

szüreti felvonulás – így jelen vannak a faluközösség kulturális életében, egyben megismerik Pusttazámor hagyományait. A gyerekek hangszeres- és énekes kvalitásukat meggyőzően mutatták be, az előadást pedig vidám dalcsokkal és énekes körjátékkal fejezték be.

Közös énekekkel fejeződött be a zenepedagógiai konferencia. Kismartony Katalin és Döbrössy János összeállításában 2019/2020-as tanév kezdetén jelent meg az *Énekeljünk két szólamban!* című bicinium gyűjtemény. A többszólamú éneklés gazdag tárháza ez a kiadvány, mely egy korábbi kiadás átdolgozott formája. A gyűjtemény quodlibeteket, majd különböző tematikájú – szüreti, farsangi vidámság, szerelem, lakodalom, altatók – feldolgozásokat tartalmaz. A kiadvány különlegessége, hogy a 20. század kevésbé ismert, könnyen énekelhető népdal- és népének feldolgozásai találhatók meg benne. Erre különösen jó példa a hazafias énekek, katonadalok, elválás témakör dalai, melyek zeneszerzői Irtzing Ferenc, Kertész Gyula, dr. Horusitzky Zoltán és Vásárhelyi Zoltán. Az évszakok és ünnepek köre – téli szokások, advent, karácsony, tavasz, nyár – szintén számos kétszólamú kórusmű kapcsolódik, majd külön fejezetbe rendezve találhatók a mesék, történetek, életképek énekei. A bicinium gyűjtemény egyházi művek válogatásával fejeződik be. Tanítók, hallgatók, karvezetők haszonnal forgathatják ezt az új kiadványt, melynek kottáit Döbrössy János szerkesztette, és az ELTE Eötvös Kiadó gondozásában jelent meg.

2. Vigyétek a fáklyát!

„Villáminterjúk”

A Forrai Katalin emlékkiállítás megnyitóját megelőzően izgalmas beszélgetésre került sor a konferencia programjában. **Kismartony Katalin** rövid interjúkérdéseket tett fel a meghívottaknak, akik személyes történeteikkel különleges pillanatokat szereztek a hallgatóságunknak.

Elsőként **Nagy Jenőné** mesélt Kati néniével való viszonyáról. A tőle kapott inspiráció hatására egy Művészeti Alapítványt hozott létre, mely az óvodapedagógiában a művészeti nevelés központba helyezését célozta meg. Az 1990-es évek elején azt az útravalót kapta, hogy Magyarországon – „Kodály országában” – végre legyen helye az óvodai nevelésben a művészetek eszközeinek. Ennek eredményeként jött létre a Művészeti Alapítvány, majd 1996-ban megszületett *Az óvodai nevelés a művészetek eszközeivel* program. Ezt négy alkalommal történt átdolgozás után, 2017-ben a Minisztérium elsőként fogadta el alternatív programként az óvodai pedagógiában.

Gállné Gróh Ilona, a *Ringató* program megalkotója felelevenítette Forrai Katalinnal közös szakmai és emberi kapcsolatát. Miután felismerte, hogy mennyire fontos a szülők meggyőzése és a születéstől kezdődő zenei nevelés, kisgyermekes családokkal kezdett el közös énekléseket tartani. Kati néni többször meglátogatta az 1994-ben, Szekszárdon indult foglalkozásait, és folyamatos támogatásával, bátorításával segítette a kisgyermekes családoknak szóló zenei nevelési program kiteljesedését.

Janikovszky János, a Móra Kiadó elnök vezérigazgatója Forrai Katalin könyveinek megjelentetéséről számolt be a közönségnek. *A Jár a baba, jár* című könyv régi kiadványuk volt, mely a rendszerváltást követő meglehetősen bonyolult években elkerült a kiadótól. Janikovszky János és Forrai Katalin családja a felmerült jogsértéseknek utánajártak és kitartó munkájuk eredménye, hogy mára jogtisztán kerülhetnek kiadásra a már említett *Jár a baba, jár*, az Ének a bölcsődében, és Ének az óvodában könyvek a Móra Kiadó gondozásában.

Hegedűsné Tóth Zsuzsanna, aki óvodásként még részt vehetett Kati néni foglalkozásain, az ifjabb generáció nevében kapott szót. Azokat a terveket és jövőbeli kutatási stratégiákat osztotta meg a megjelentekkel, melyeket a Tanító- és Óvóképző Kar Ének-zenei Tanszékének oktatói tűztek ki maguk elé. A közeljövőben szeretnének egy Forrai Katalin termet kialakítani, ahol a konferencia keretein belül megnyitásra kerülő

emlékkiállítás anyagát méltó módon tudják elhelyezni. Ez a terv részben már megvalósult, hiszen a 205-ös terem melletti tárolóban megtekinthető fényképek, összegyűjtött és rendezett anyagok. A tanszék további terve, hogy az oktatásban olyan inspiráló műhelyt hozzon létre, ahol a hallgatók Forrai Katalin szellemi örökségét tovább tudják adni a következő generációnak.

A visszaemlékezések sorát az USA-ból meghívott **Elisabeth J. Moll** folytatta, aki 1967-ben találkozott Forrai Katalinnal. Már első találkozásuk során azt a kemény feladatot kapta tőle, hogy tanuljon meg magyarul, mivel Kati nénit idézve „a magyar nyelv a kulcs a magyar kultúrához”. Hálás szívvel emlékezett vissza, hiszen csakis ennek a nehéz feladatnak a teljesítésével kerülhetett közelebb a magyar kultúra és zene kincseihez.

Mélykútiné Dietrich Helga 1969-ben, első éves Tanárképzős hallgatóként ismerte meg Forrai Katalint. Abban a szerencsés helyzetben volt, hogy rendszeresen hospitálhatott a híres, 8. kerületi Csobánc utcai zeneóvodai foglalkozásokon. Megkülönböztetett érdeklődését hamar felismerte Kati néni, és útravalóként azt a feladatot adta neki, hogy az akkori Ének az óvodában könyv összes dalát és mondókáját tanulja meg. Miután kikérdezte, bölcsen megjegyezte: „látod, ez az indulás”. A jövőbeli tervekhez pedig fontosnak tartotta, hogy csak akkor jöjjön továbbra is hospitálni, ha elhivatottnak érzi magát az óvodás gyermekek zenei nevelésére. Dietrich Helga egy izgalmas kutatómunka eredményeit is megosztotta a közönséggel. Ennek előzménye 2011-re vezethető vissza, amikor Kati néni halála után a Vikár család a Zeneakadémia Kodály Intézetének könyvtára számára felajánlotta szellemi hagyatékát. Ajándékul és egyben használatra, hogy mindenki számára hozzáférhetővé válhasson a felbecsülhetetlen értékű hagyaték: fényképek, hangfelvételek, előadás vázlatok, jegyzetek, könyvek, kották és egyéb dokumentációk. A hagyaték méltó helyre kerülését egy nagyszabású szakmai munka előzte meg, mely **Elisabeth J. Moll** nevéhez fűződik. Forrai Katalin halála után hozzákezdett a szakmai hagyaték rendszerező munkájához, melynek eredménye a katalogizált, könnyen hozzáférhető életmű összetartása lett. Dietrich Helga és Gállné Gróh Ilona 2011 óta rendszeresen látogatták a Kecskeméti Kodály Intézet könyvtárát, ahol ily módon hozzáférhettek a szellemi hagyaték kincscsé tett értékeihez. A kutatómunka során megbízást kaptak dr. Nemes

Forrai Katalin gyermekei

Lászlótól, a Kodály Intézet igazgatójától, hogy a dokumentációs anyag film-anyagként is használhatóvá váljon. Így született meg a „*Mester tanít*” című film, mely DVD formában a kiállításon is megtekinthetővé vált.

A villáminterjú utolsó megszólítottja **Mary Place** Londonból érkezett Budapestre. Visszaemlékezése szerint 1979-ben ismerte meg a már többször említett Csobánc utcai óvodában a zeneóvodai foglalkozásokat vezető Forrai Katalint. Tanárnő személyisége olyan hatással volt rá, hogy hazatérve Londonba, az ő nyomdokán haladva próbálta a munkáját kiteljesíteni. Kati néni többször meglátogatta, tanácsaival segítette. 2011-ben megalapította a nemzetközi Forrai Katalin díjat, melynek nyertesei a zenei élet számos országából kerültek ki.

A Forrai Katalin Emlékiállítás megnyitója

Emlékezzünk együtt Forrai Katalinra!

Az ELTE Tanító- és Óvóképző Karának vadonatúj kiállítóterében került sor a **Forrai Katalin Emlékiállítás** megnyitójára. Az intézmény oktatói ezzel a nagyszabású eseménnyel kívántak megemlékezni és tiszteletüket leróni a kisgyermekkorai zenei nevelés elkötelezett alakja előtt, a 2019. december 30-án, 15 évvel ezelőtt elhunyt Forrai Katalin emléke előtt.

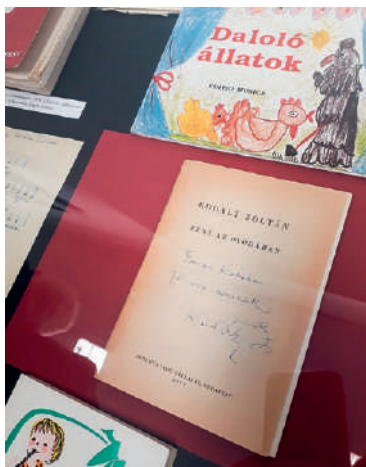
A kiállítást a Kar dékánasszonya, **dr. Márkus Éva** nyitotta meg, emlékezve Forrai Katalin szerteágazó hazai és nemzetközi munkásságára. A kiállítás szakmai részleteit az Ének-zenei Tanszék oktatója, **Hegedűsné Tóth Zsuzsanna** ismertette a meghívottakkal. Beszámolójából kiderült, hogy a kiállítás fókuszpontjába Forrai Katalin pályájának sokszínűsége, szakmai anyagok bemutatása, személyiségének feltárása, a nemzetközi kapcsolatok és a szellemi örökség fennmaradása kerültek. Portréját több szempontból megközelítve, színesen, gazdag anyaggal illusztrálva próbálták közelebb hozni a látogatóknak. A szervezők, családtagok,

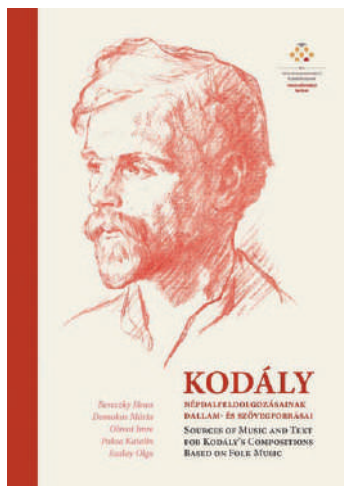
magánemberek és intézmények áldozatkész munkájának köszönhetően retusált fényképek, könyvek, kották és emléktárgyak elevenítették fel Tanárnő egyedülálló pályáját. A kiállítás koncepciójának értelmében Forrai Katalin alakja a szakmai életmű állomásai, a kisgyermekkori nevelés útmutató gondolatai, módszertanának alapos kidolgozása, Kodály-lal való kapcsolata és munkája, valamint az értékes zenei anyag kritikus és megalkuvást nem ismerő válogatása mentén rajzolódott ki. A kiállítás szervezői a szakmai életút mellett fontosnak tartották Forrai Katalint közelebbről is bemutatni. Köztudott volt, hogy kedves személyisége, szép énekhangja elvarázsolta nemcsak a bölcsődés és óvodás gyerekeket, hanem a nála tanult felnőtteket is. A kiállítás a pálya sokszínűsége és a fennmaradt szakmai anyagok mellett bemutatta, hogyan őrzik és viszik tovább Forrai Katalin emlékét és módszertanát itthon, és Európán kívül – USA, Japán, Ausztrália – a világ más országaiban. A tárlat egyik különlegessége az a dedikált Ének az óvodában könyv, melyben Kodály kézírásával olvashatjuk a „jó óvónéninek” ajánlást Forrai Katalinnak.

Az emlékkiállítás megszületésében számos személy és intézmény segítette a Tanszék oktatóit. Köszönet illeti elsősorban Forrai Katalin családját, a Vikár családot, különös tekintettel lányára, Vikár Katalinra. Az emlékkiállítás ötletgazdája és lelkes koordinátora *Kismartony Katalin* volt, munkáját *Hegedűsné Tóth Zsuzsanna* számos ötlettel és gyakorlati megoldással támogatta. A közös

munkában nagy érdem illeti *Mélykútiné Dietrich Helgát*, az Ének-zenei Tanszék ny. docensét, *Gállné Gróh Ilona* Forrai Katalin díjast, a *Ringató* országos zenei program kidolgozóját, *Pálfalvi Juditot*, a Dékáni Hivatal vezetőjét, és a Tanító- és Óvóképző Kart. A gyűjtemény szakszerű összeállításáért, a képek rekonstruálásáért és elrendezéséért a Kar Vizuális Tanszékének oktatóját, **Gerber Pál** festőművészt megkülönböztetett dicséret és köszönet illeti. Az emlékkiállítás gazdag anyagát önzetlen felajánlásával **Hartyányi Judit** gyarapította, valamint köszönet illeti a táplánszentkereszti Forrai Katalin emlékmúzeumot, a 8. kerületi Napraforgó egyesített Óvoda Csobánc utcai *Várunk rád* Tagóvodáját, és az ELTE TÖK Hagyományörző Alapítványát.

Dr. Szesztay Zsuzsa
ELTE Tanító- és Óvóképző Kar
Ének-zenei Tanszékének adjunktusa

Beszéd a Kodály-könyv bemutatóján

Mikor 1982-ben e könyv első verziójának összeállításával elkészültünk – miután megadattott ötünknek, hogy hozzávetőleg egy évig ideális együtt munkálkodásban és intenzív magunk beleadásával semmi mással, mint Kodály alkotómunkájával, tulajdonképpen magával Kodállal foglalkozhassunk –, az a közös érzés lepett meg bennünket, hogy valami előre nem is sejtett *páratlan és kifejezhetetlen* élményben volt részünk. Hanem hát arra valók az emberiség géniuszai, hogy amit mi nem tudunk, azt helyettünk ők *fejazzék ki*. Nekünk Arany János jött segítségünkre *Dante* című költeményével. Az indító nyolc és fél sort hadd olvassam föl:

*Állottam vízének mélységei felett,
Sima volt a fölszín, de sötét, mint árnyék;
Alig mozzantá meg a rózsalevelet,
Mint rengéskor a föld, csak alig hullámlék.
Acéltiszta tükre visszaverte híven
A külső világot – engem is: az embert;
De örvényeibe nem hatott le a szem,
Melyeket csupán ő – talán ő sem – ismert.
Csodálatos szellem! ...*

Azóta is meg vagyunk győződve afelől, hogy aki Kodály szelleme „vizeinek mélységei felett” megáll s abba – amennyire tekintete elhatolni tud – beletekint, fölfrissülve és előre nem is sejtetten meggazdagodva fogja útját folytatni. Úgy jártunk mi, mint a bibliai Saul, aki – mint ismeretes – apja elkóborolt *szamarait* ment keresni és *királyságot* talált. A mi célunk

sem volt munkánk kezdetén más, mint Kodály forrásait felkutatni, ám azok feltárásával valami még nagyobbban is részesültünk: az ő „*csodálatos szellemébe*” nyerhettünk az addiginál mélyebb bepillantást. És most, hogy kutatásaink eredményét újból közreadjuk, ezt azzal a bizonyossággal tesszük, hogy aki e könyvbe *minél* alaposabban elmélyed, *annál* teljesebb mértékben részesül ugyanabban a nagyobban.

Mi haszna van hát a források föltárásának? Igen nagy. Egyszerű matematikai képlettel fölírható: mű mínusz forrás = alkotó. Ha a műből kivonjuk a forrást, előttünk áll az alkotó. És ha ez mégsem egészen ilyen egyszerű – mint ahogy nem is az –, már csak azért sem, mert már az döntően jellemző egy alkotóra, hogy *mit* használ forrásául, azt semmiképpen nem tagadhatjuk, hogy alkotó művészek szellemének megismerésében új és nem is csekély eredményeket remélhetünk műveiknek azok forrásaival való szembesítésétől.

Különösképpen is érvényes ez Kodályra. Ha volt valaki, aki alig vagy az alig is kevesebbet nyilatkozott magáról, műveiről, programjáról, az ő volt. Pedig volt programja, következetesen *végig gondolt és a változó történelmi körülmények között is végig vitt* óriási program. Ezt a programot írásaiból, beszédeiből még utólag is nehéz volna körvonalaznunk: félmondatokat ha találnánk. Ilyen félmondat például az, hogy: „A nemzetnek visszaadni elcserélt saját lelkét...” Egy másik: „Minden teendőnk egyetlen szóban foglalható össze: nevelés.” Ő tehát még műveivel is elsősorban nem gyönyörködtetni, hanem *nevelni akart!* (Bizony rá is szorultunk, rá is szorulunk.) Mivel pedig azt a bizonyos „elcserélt saját lelkét” a népdalban találta meg – emlékszünk talán arra a félmondatára is, hogy: „A magyar népdal az *egész magyar lélek* tükre...” –, mind ebből logikusan következett, hogy műveiben oly jelentős szerepet szánt a népdalnak.

Tehát „a magyar népdal”. Nem egyes dalok, hanem az egész. A magyar népdal. Ő a maga lángelméjével az *egész* magyar népdalkincset átlátta – mind a zenét, mind a költészetet – és ezt az egészet akarta népének kezébe, szívébe és fejébe visszaadni. Nem egyes példányokat, hanem az egész veszendőbe induló kultúrát. Ez persze csak konkrét példányok révén volt lehetséges. De a konkrét példányokat sohasem önmagukért, hanem mindig az egészre nézve választotta ki – ha úgy ítélte meg, hogy kellően képviselik a mögöttük lévő egészet. És ha ezt így megértettük, akkor természetesnek, sőt *egyedül célravezetőnek* kell tartanunk az ő módszerét: hogy tudniillik ha az a konkrét példány véleménye szerint hiánytalanul reprezentálta az egészet, úgy Kodály a legapróbb hajlításig és a sokadik versszakig a legkisebb változtatás nélkül használta azt föl, ám ha számára úgy tetszett, hogy az egészet jobban közvetítené *több variáns ötvözte*, bátran nyúlt bele s hozott létre a sok dallam- és szövegváltozatból egy sosem-voltat – pontosabban sosem-gyűjtöttet –, mert tudta, hogy *a teljességet*, úgy, ahogy annak *ő birtokában volt*, nem adhatja tovább, csak annak egy – hogy úgy mondjuk – sűrítményét.

Ehhez kapcsolódik mindjárt a népdalok – fogalmazzunk ezúttal erősen – „*megváltoztatásának*” kérdése, mely, attól lehet tartani, kellő megvilágítás híján sokak számára válhatik botránykővé. A népdal változataiban él, változataiban jelenik meg. Ez a tény a nagyközönség előtt teljességgel ismeretlen és – tapasztalatom szerint – nem is könnyen fogható fel. Vagyis a népdalnak nincs olyan eredeti, megfogható alakja, mint egy zeneműnek vagy költeménynek. A népdal mintegy „*a levegőben van*” és minden egyes elhangzásakor mintegy „*újból születik*”. A népdaléneklés tehát – ahol él a népdal! – nem egyszerű előadás, hanem az előadásnak és az alkotásnak sajátos keveréke. Az előadó a fülében lévő nagyszámú variációs lehetőséget hol így, hol úgy kombinálva minden egyes elénekléskor újra alkotja a dalt. El lehet hát képzelni, hogy időben és térben hány és hány formában valósul meg egy-egy népdal!

Hogyne ismerte volna ezt a jelenséget a népdalgyűjtő és népzenetudós Kodály? Ismerte hát! Tanúja ennek az a számos egyéni, helyi és más falubeli variáns dallamhang vagy szövegszó, amit az észszerűség határáig figyelemmel kísért és támlapjai margóján gondosan föltüntetett. Végére nem is tett ő mást feldolgozásaiban – valahányszor „*változtatott*” –, mint újabb variánst alkotott a megfigyelt és följegyzett variációs lehetőségek segítségével. Aki benne van a stílusban – és ha valaki, ő benne volt –, ezt nyugodtan megteheti.

Még valamivel meg lehet ezt a kérdést világítani. Nem kétséges, hogy a népi közösség egy-egy dalnak ezt a megszámlálhatatlan elhangzását, azok minden különbözősége ellenére sem fogja megannyi dalnak tartani, hanem egynek, ugyanannak. Mint ahogy az is: *egy dalnak, egy dallamideálnak* a különböző megvalósulásai. De hol az az *egy dal*? Hol az a *dallamideál*? Az van is meg nincs is. Egyfelől megfoghatatlan, másfelől viszont tagadhatatlanul ott van a népi közösség és a népi előadók *tudatában*, hogy aztán minden egyes elhangzásakor mintegy „*testet öltön*”. Ez a testet öltés, ez a megvalósulás, mivel emberi produkcióról van szó, sohasem lesz tökéletes, esetlegességekkel, netán tévesztésekkel terhelt lesz, de egy jó előadó mindig arra fog törekedni, hogy az ideált minél jobban megközelítse. Így mikor Kodály variánst alkot, ő is mindig arra törekszik, hogy *olyan variáns születlessék, mely az emberi lehetőségekhez képest legközelebb van az ideálhoz*. Megint csak Arany Jánoshoz folyamodva megfogalmazásért: „*a valóság égi másához*”. Emlékszünk ugye Arany János ars poeticájára? „Nem a való hát: annak égi *másza* Lesz, amitől függ az ének varázsa ...” – és hozzáteszi még: – „*E hűtlen hívség, mely szebbít, nagyít ...*”

Tudjuk mi szerzők, hogy nem velünk egyszabású lélekkel volt dolgunk. Föl vagyunk rá készülve, hogy nem egy dolgot hiányosan vagy félreértettünk. Így minden kiegészítést, kiigazítást szívesen veszünk. Kodály megértése – amennyire az emberileg lehetséges – amúgy is az összes eljövendő magyar nemzedék *közös dolga* lesz.

Bereczky János

Főhajtás Kodály sírjánál

Berzsenyi szavait idézve „Nem sokaság, hanem lélek tesz csuda dolgokat...” az idei koszorúzás e motto jegyében zajlott. A tavaszi hideg, esős, szeles időjárás nem kedvezett a hagyományos megmozdulásnak így az alkalomra már elkészített sírt csak egy kisebb csoport vette körül. A megemlékezést *Hartyányi Judit* volt társelnökünk segítette, mert elnökünk hivatalos elfoglaltság miatt nem tudott jelen lenni a két társelnök pedig már beteg volt. A Marczibányi téri Kodály Iskola tanulói az Aprók karából 16 gyermek énekelt biciniumokat, és a koszorúzás befejezésével az Esti dalt *Uhereczky Eszter* tanárnő vezényletével. Az Iskola igazgatója, *Őri Csilla* idézte fel Kodály Zoltán örökségének életben tartására vonatkozó napjainkban ránk háruló feladatait. Néhány gondolat az elhangzottakból:

Mit jelentenek a gyakorlatban számunkra a „kodályi” gondolatok, az általa teremtett szellemi örökség? Természetesen elsősorban a mindennapi éneklést, a minőség iránti igényt, kitartó, és az emberi teljesítőképesség határát megközelítő munkabírást. A vágyat új zenei csodák befogadására. Hogyan lehet ezt manapság a gyerekek lelkébe becsempészni? A zene megtapasztalására alapozza tanítási gyakorlatát, aki módszerében tevékenységközpontú, és nem külső befogadóvá degradálja

a gyerekeket. Akinek az óráin középpontban van a játék, a kreativitás, az alkotásra ösztönzés... Később: Most ismét Kodályhoz fordulok: „*Minden teendők egyetlen szóban foglalható össze: NEVELÉS*”. Manapság egyre inkább a nevelés a kulcsszó. Érző szívű, boldog embereket csakis zene-központú pedagógiai szisztémával lehetséges nevelni, mivel a zene a legemotionalisabb művészet, hatása az emberi lélekre felbecsülhetetlen.” írja Bartalus Ilona iskolánk 50 éves jubileumi évkönyvében. „És ki tudja ezt megvalósítani? Kizárólag egy jólfelkészült tanár, olyan személyiség, aki az óráin nem is tanít, hanem leginkább varázsol. Aki képes egységbe foglalni módszertanában a mai gyerekek igényeihez igazodva a digitális eszközök használatát, a kooperatív tanulást, a hagyományos órai munkával. Aki képes olyan tempót tartani az órán, hogy a gyermekeknek egyetlen perce se maradjon arra, hogy kiessenek a varázslatból.”

Koszorút helyezett el a Magyar Kodály Társaság, a kecskeméti Kodály Zoltán Zenepedagógiai Intézet, a MTA BTK Zenetudományi Intézete, a kecskeméti Kodály Iskola, az Andor Ilona Baráti Társaság Kodály Zoltán Női Kara.

A mi Kodályunk

Beszélgetés Petrovics Eszterrel a film rendezőjével

- *Március elején mielőtt élesbe fordult volna a korona vírusjárvány a Bartók Rádió délelőtti Cinemusic adásában, ahol filmzenéket mutatnak be, legnagyobb örömmre az általad rendezett filmről és annak zenéjéről volt szó. Itt nem a klasszikus értelemben vett zene-műveket lehet hallani, noha van, ami már klasszikusnak számít vagy ikonikusnak is mondhatnám, ezért a műsor külön érdekessége volt Kodály kamarazenei műveinek bejátszása a film kapcsán. Riport is készült veled ebben a műsorban, ahol elhangzott, hogy a film egyszerre dokumentumfilm, de ugyanakkor fikció is. Hogy értsük ezt?*

Össze lehet vegyíteni a kettőt, a fikciós dokumentumfilm műfaj lehet talán a legáltalább besorolás. Elsősorban ismeretterjesztésre hívatott, mégis a főszereplők – akik gyakorló muzsikuskok – tartalmilag meghatározott jelenetekben spontán beszélgethettek, vagyis irányítva, de szabadon gondolkodhattak, cserélhettek eszmét egy-egy témáról.

- *Eddigi munkáid során nem először foglalkozol Kodállal, például Arany János vagy a Páva variációk kapcsán mintegy előtanulmányként már letetted névjegyed a témában. Édesapád Petrovics Emil, aki Kodály tanítvány volt, mesélt személyes emlékeiről?*

Mesélt, de elég szűkszavúan. Mint ahogy maga Kodály is elég szűkszavú ember volt, édesapámnak, a tanítványnak – akit többekkel egyetemben Kodály népzenei tanított – nem igazán volt módja közel kerülni hozzá. Természetesen nagyra becsülte, kiváló szerzőnek, mesternek tartotta, de mivel Kodály nagyon tartózkodó volt, sőt, olykor még mogorva is, megközelíthetetlennek érezte. Nem az érzelmekről szólt ez a tanár-diák viszony, hanem egy zenei nagyság iránti tiszteletről.

- *Mennyi időt vett igénybe a dokumentumok felkutatása és a forgatókönyv megírása?*

A film előkészítése, amely magában foglalja a felkészülést, kutatást és végül a forgatókönyv megírást kb. fél évet vett igénybe. Szerencsére Kodály hátrahagyott írásai köteteket tesznek ki, a róla szóló tanulmányok szintén, így nem okozott gondot, hogy hova nyúljak. Természetesen ebben óriási segítséget nyújtott a film két szakértője Dr. Dalos Anna és az időközben eltávozott Dr. Ittész Mihály zenetudós és Kodály-kutató. Az ő iránymutatásukkal szelektáltuk ezt az óriási anyagot.

- *A felvidéki helyszíneken Galántán, Nagyszombaton, Zoborvidéken hogyan fogadták a forgatást? Kik segítették a munkát? Volt-e valami különlegesség, ami ott került a szemed elé és bekerült a filmbe?*

Muhi András Petrovics Eszterrel az Uránia moziban

Még az előkészítés során próbáltam feltérképezni, hogy ezen a vidéken ki tudna segíteni. Beütöttem az interneten, hogy Kodály és Galánta. Józsa Mónika nevét adta ki a „rendszer”, bátran mondhatom, hogy a legjobbat választotta ki az éter. Ő egy kiváló karnagy, tanár és Kodály-kutató, akivel azon nyomban felvettem a kapcsolatot. Amikor kiutaztam teljes odaadással mutatta meg a vidéket, Kodály gyermekkorának és gyűjtőútjainak színhelyeit és avatott be a szlovákiai vonatkozásokba. Az ő közreműködésével ismertem meg Mézes Rudolfot, a Csemadok Nyugat-szlovákiai alelnökét, aki a forgatás lebonyolításában, ütemezésében nyújtott nagy segítséget. Az az igazság, hogy az egész stábot nagyon megejtette az a fajta önzetlen segítség, szeretet, büszkeség, amit nemcsak a Kodály-ügy iránt tanúsítottak, hanem irántunk is. Erőn felül mindent elkövettünk, hogy olajozottan és megelégedéssel dolgozhassunk pár napig náluk, Szlovákiában. Ami pedig az ottani érdekességeket, kutatási eredményeket illeti, az látható a filmben.

- *A budapesti helyszínek közül számomra a Gruber-lakás volt kuriózum. Fellelhető még a nagypolgári élet nyoma? Rád hogy hatott a helyszín?*

Most egy ügyvédi iroda működik a lakásban, aminek nagypolgári jellegét igyekeztek megőrizni. A tágas terek, gyönyörű ablakok magukért beszélnek. A benne munkálkodók pedig nagy tisztelettel vannak a lakhely

íránt, hiszen ugyan úgy, mint a szlovákiai kollégák, büszkék arra, hogy a magyar kultúra legnagyobbjainak milyen fontos helyszínei voltak ezek. Barátságok, házasságok és meghatározó művek születtek itt. Felemelő.

– *A filmben nemcsak a családi zenei háttеред érezhető, hanem köztudott zenei végzettséged is. A keretes szerkezet, mely egy újstílusú népdalt idéz visszatérő formájával, igen ügyesen keveri a múltat és a jelent, mert többek között a Corinthia Hotelbe kalauzolja a nézőt. Ez a hangverseny a maga korában is kuriózumnak számított, mint tudjuk, megosztotta a hallgatóságot is, nekünk ez a zenei stílus már evidenciának számít. Ezért választottad ezt központi zenei anyagnak?*

A kodályi életútnak ez az első nagyon fontos állomása. Gondoljunk bele, 1910-ben vagyunk, Kodály ekkor 28 éves és először áll egy teljes szerzői esttel a nyilvánosság elé és nem is akármilyen művekkel! Nagyon adta magát, hogy ez legyen az a tartalmi kiindulópont, amire fel tudjuk a film első részét építeni, hiszen el akartam térni a klasszikus értelemben vett, kronologikus szerkesztéstől.

– *Amikor először láttam a filmet meglepett a szereplőválasztásod. Eredetileg zenészeket és színészeket akartál, netán azonnal a két ifjú muzsikusra gondoltál a csellista Devich Gergely és a zongorista Ránki Fülöp személyére, akik már saját területükön nem is egyszer bizonyítottak vagy a mai szokás szerint castingoltál?*

Devich Gergely személyisége adta a film feldolgozási módjának ötletét, vagyis azt, hogy fiatal muzsikusok fülén, szemén és szívéen keresztül lássuk a fiatal, a kevéssé ismert Kodályt, az ő párbeszédeikből táruljon fel ez a korszak. Gergővel már korábban dolgoztam és azt vettem észre, hogy amikor éppen nem csellózik, akkor a zene lényegéről, szépségéről töpreng és ezt megosztja másokkal is. Ez adta az első lökést, hogy valahogy ilyen

módon kellene megközelíteni és formába önteni a filmet. Az már „csak” hab volt a tortán, hogy az 1910-es koncert zenei anyaga nagyon fontos szerepet szán a csellónak, így nem volt kérdés, hogy Gergő az egyik biztos pont. Nem is beszélve arról, hogy nyitott, derűs személyisége reményt adott arra, hogy kamera előtt is hozni tudja formáját. Hozzá választottuk Fülöpöt, akit muzsikusként ismertem, személyesen nem, de azt hiszem, remek párost alkotnak. A filmben szereplő Kruppa Kvartettel is dolgoztam korábban, egyértelmű volt, hogy a fiatal, élvonalbeli együttest kérjük fel erre a munkára. Hat teljesen különböző személyiség, ami úgy gondolom, hasznára vált a filmnek. A fiatalokkal csináltunk próbafelvételt természetesen, e nélkül felelőtlenség lett volna belevágni, de szerencsére jól viselték a kamera jelenlétét.

– *Azonnal kötélnek álltak? Ajánlottál nekik olvasnivalókat, adtál tájékoztató pontokat vagy rájuk bíztad a felkészülést? A beszélgetéseik szövege mennyire volt kötött, improvizálhattak-e ahol a saját gondolataikat is megfogalmazhatták.*

A megkeresés után kértek gondolkodási időt. Ez nagyon megnyerő volt számomra, hiszen érezhető volt, hogy komolyan és felelősen veszik a felkérést. Aztán igent mondtak. Fél évük volt a zenei anyag és a kodályi életút, életmű elsajátítására. Csodálatosan felkészültek és úgy láttam, nagy örömmel és lelkesedéssel tették. A kisujjukban volt minden, így egy-egy jelenetben a tartalmi vázat határoztuk meg, hogy minek kell mindenképpen elhangoznia, az viszont, hogy hogy beszélgetnek erről és hogy csempészik be a nélkülözhetetlen információt, rájuk volt bízva. Úgyesnek kellett egyensúlyozni, hogy ne legyünk sem didaktikusak, sem felületesek. Nem volt megírt szöveg, hiszen éppen ezért ők a főszereplők, mert túlmenően, hogy remek és művelt muzsikuskok, saját véleményük, gondolatuk van a témáról és engem ez érdekelt a legjobban. Mit jelent ma egy huszonéves fiatalnak Kodály?

– *Mennyire tudtak átváltani a napi megszabott rend szerinti gyakorló muzsikus voltból egy látszólag szabadon utazó és érdeklődő turistává, akit ugyanakkor egy állandóan figyelő kamera követ és nem áll rendelkezésre végtelen idő.*

Ezt is kipróbáltuk a próbafelvétel alkalmával, hogy mennyire képesek váltani, nem sok-e az egész, szellemileg nem nagyon megterhelő-e. A napi 8-10 órás forgatás, a jelenetek, beszélgetések, eljátszandók többszöri megismétlése kimerítő volt. De hősiiesen kibírták. 10 nap volt összesen, 3 részre bontva.

– *Érzekted a közös felkészülés vagy munka során, hogy szélesebb látókörre tettek szert a film kapcsán, most másképp értékelik a fiatal Kodály és Bartók erőfeszítéseit? A múlt század fordulójának hangulata megérintette-e őket?*

Teljes mértékben a korszak, a szellemiség hatása alá kerültünk mindannyian, de hát éppen ez a cél, hogy ezt megmutassuk a filmvászonon. Hogy milyen varázslatos és egyszersmind küzdelmes volt ez az időszak e két géniusz számára. Az ifjúság, a pályakezdés, az álmok és a realitások világa...

– *Megmutattad az aktív fiatal művészek felkészülési munkafolyamatát is, az őket tanító professzorok még ismerték magát Kodályt személyesen. Ezt a vonalat mennyire lehetett megéreztetni a filmben?*

Nagyon erős volt a szándék bennem, hogy a folyamatosságot érzékeltessem. A generációkon átívelő zenei örökség átadásának fontosságával mindenki tisztában van, de talán nem baj, ha ez újra és újra felbukkan a filmben. Kodály és Bartók zenéjének értelmezési lehetőségeivel mindenki találkozhat – legyen az gyerek vagy felnőtt, műkedvelő vagy hivatásos muzsikus-, hiszen e két nagysággal jó együtt élni, elmerülni a művészetükben. És aki kicsit is fogékony a zene iránt, talán nem túlzok, kötelessége is lélekben „társbérletben” élni velük.

– *A szűkebb szakmai közönségnek 2019 tavaszán volt a bemutató a Vigadóban. Akkor még csak ábrándoztunk arról, hogy a Pannonia Entertainment jóvoltából forgalomba kerülhet és a nagyközönség is megismerheti. 2020. március 11-én szinte az utolsó pillanatban az Uránia moziban volt a premier. Milyen volt a fogadtatás?*

Nagyon meleg hangú volt a fogadtatás, annak ellenére, hogy sokan nem tudtak eljönni, jobban mondván – az áldatlan helyzet miatt – nem mertek eljönni a bemutatóra. A visszajelzések alapján úgy éreztük, hogy a nézőket

levették a lábukról ifjú muzsikusaink és be tudták vezetni abba a szépséges és sokszínű kodályi világba, amit meg akartunk mutatni. Talán az a legfontosabb, hogy mindaz a szeretet, tisztelet, főhajtást, amit mi, alkotók érzünk Kodály iránt, átjön a filmvászonon.

– *A film egy dokumentumtrilógia első része, a fiatal Kodályról az MMA támogatásával. A folytatásról milyen elképzeléseid, terveid vannak.*

Muhi András producerrel, Sibalin György operatőrrel és a többi alkotótarssal egyetemben hamarosan elkezdjük előkészíteni a 2. részt. Haldunk tovább az időben, az I. világháború utáni kényes történelmi helyzetet és ebben Kodály szerepét mutatjuk be, központba állítva a korszak meghatározó remekművét, a Psalmus Hungaricust. A jelen helyzetben meg van kötve a kezünk, nehezebb az anyaggyűjtés, egyeztetés, de bizakodunk abban, ha visszaáll az élet normális kerékvágásba, gőzerővel vethetjük bele magunkat ismét a kodályi életműbe.

B. Horváth Andrea

Most itt tartunk... *FRISSÍTÉS (2020.03.12.)*

Kedves Érdeklődők!

A koronavírus helyzet kiadott kormányrendeletre való tekintettel a film nem került országos moziforgalmazásba.

A film premierjét egy későbbi időpontban tartjuk meg, attól függően, hogy miként változik a helyzet a koronavírus magyarországi terjedésével és a mozikat érintő kormányzati intézkedésekkel kapcsolatban.

Köszönjük megértésüket.

szerk.

Kitüntetettjeink

Igó Lenke – OAKE (Organization of American Kodály Educators)
Életmű-díj

Nemzeti Ünnepünk, Március 15-e alkalmából

Berlász Melinda – Széchényi-díj

Géczy Olga – Magyar Arany Érdemkereszt Polgári Tagozat

Erdei Péter – Magyarország Kiváló Művész

Somos Csaba – Magyarország Lovagkereszt

Örömmel és tisztelettel gratulálunk, kívánunk további sikereket, jó egészséget!

Köszönjük Éva néni... Rozgonyi Éva 80. születésnapjára

Rozgonyi Éva tanárnőt, Liszt és Bartók-Pásztory-díjas karnagyot köszöntjük ma 80. születésnapján, sok ezren, tanítványai Magyarországon, a határokon túl, és távolabb: Japántól Kanadáig. Éva néni „egyenes ágon” örökölte a Kodály-i utat, mely

munkásságának meghatározó eleme. Kodály Tanár úr a nemzet nagy nevelője. Ma is hatnak szavai, művei, karizmatikus személyisége. Akik szeretik, rajongással szeretik, akik az ő szellemében működnek, missziót teljesítenek, akik az ő életművét forrásnak tekintik, hivatástudattal, hittel, szeretettel dolgoznak. Kodály Zoltán olyan utat mutatott nekünk, amely a nemzet apraja-nagyját tűzbe hozza, van mondandója a legkisebbekhez és a legbölcsebb mesterekhez egyaránt. Az ő programja vezérfonalat ad egy életen keresztül, odaadó napi lelkes munkát inspirál több nemzedék óta. Mint ahogyan a Jó Hír terjed, úgy adják tovább ezt a lángot követői, tanítványai tanítványaiknak, s azok tanítványainak. Így vagyunk részesei mi, Éva néni tanítványai ennek a folyamatnak, s próbáljuk megőrizni azt a lelkületet, amely generációról generációra a kóruséneklés, a magyar kultúra és műveltség éltető, gyógyító, inspiráló közege.

Tanítványok, kórustagok emlékezései, köszöntő szavai képet adnak Éva néni életútjáról. A palóc faluból, Etesről került a híres Békés-tarhosi Énekiskolába, mely életútjában meghatározó állomás volt. Éva néni gyakran mesélt Békés-Tarhosról. Úgy képzeltem gyerekként is, hogy a tarhosi zeneintézményben egy idilli világ volt. Az ország első énekes központja, ahol Kodály álma megvalósulhatott. A Wenkheim kastély és gyönyörű parkja tele éneklő gyerekekkel, akik intenzív zenei nevelésben részesültek, szép hangokkal, harmóniákkal töltötték meg a hatalmas kertet. A nehézségek közösséggé kovácsolták a kollégista gyerekeket a háború utáni években. Óriási nosztalgiával mesélnék a Tarhoson felnőtt diákok csodálatos iskolájukról, ahonnan nagyszerű szakemberek kerültek ki, pedig csak rövid nyolc évig működhetett. Akkor záratta be a rendszer, amikor már világhírűvé vált. Szakmai színvonalát, szellemiségét Kodály Zoltán is nagyra értékelte. Ebben a tündéerkertben tanult Rozgonyi Éva kisgyerekként.

A sors összjátéka, hogy később annak az iskolának lett igazgatója, kórusvezetője, amely a Békés-tarhosi Énekiskola megszűnésekor jött létre, s az ország első ének-zenei általánosiskolájaként tartják számon: a kecskeméti Kodály Iskoláé. A tarhosi szellem és lelkeség ilyen módon átörökítődött Kecskemétre, Kodály szülővárosába.

Éva néni az iskolaalapító Nemesszeghyné Szentkirályi Mártától vette át az igazgatást, s olyan iskolát teremtett, mely a kommunizmus nehéz éveit alatt a művészet, a műveltség, a jóság szigete volt. Gyermekként csak azt tudtam, hogy szeretek iskolába járni, szeretem a tanárait; utólag csak elképzelni tudom, milyen szívós küzdelem lehetett a háttérben a vezető részéről, hogy ilyen atmoszféra valósulhasson meg, ahol a tanárok legfőbb szívügye a gyerekek haladása volt, hivatástudattal tanították a tantárgyakat. Az ének tanárok közössége volt a szíve-lelke a tanári karnak, mely csupa nagyszerű szakemberről állt, így mi, gyerekek, minden korosztályban a legjobb kezekbe kerültünk. Éva néni kerek születés-napjához közeledve sokat gondolok mostanában a régmúltra, az együtt töltött évekre. Főként a gyerekkoromban megtapasztaltakra. És egyre inkább rájövök, hogy milyen kivételesen áldott helyzetben voltam, hogy Éva néni volt az igazgatóm, kórusvezetőm a Kodály Iskolában. Rengeteget köszönhetek neki. Visszatekintve, igazgatása alatt emberi, igaz légkör volt szeretett iskolámban. A kecskeméti Kodály Iskolában átélve a hetvenes éveket, mondhatom, hogy az akkori rendszer negatívumai kívül maradtak az iskola falain. Ebben a sok élményt adó iskolában ránk, gyerekekre személyes figyelem irányult, mely a szakmai színvonalal együtt volt jelen. Rajongásig szerettem ezt az iskolát. Ebben Éva néninek óriási szerepe volt igazgatóként. Kicsi első osztályos voltam, amikor ő lett az igazgató. Számomra mindig szeretett tekintély. Úgy tudott tiszteletet parancsolóan jelen lenni köztünk, hogy ugyanakkor kedves, jóságos, szeretettel teli is volt felénk, gyerekek felé. Nem félelmet keltő tekintély volt, hanem az értékrend biztonságával, az emberség kisugárzásával a biztos pontot jelentette. Személyes figyelme kitüntetetés volt. Köszönöm Éva néninek, hogy ilyen lehetett a gyerekkorom az iskolában. Máig éltet, meghatároz, eligazít.

Hetedikes koromtól 4. gimnáziumig énekelhettem Éva néni keze alatt az iskolai kórusban és a városi vegyeskarban. Nagyszerű, gyönyörű műveket énekelünk az évek alatt. A katarzis mindennapos vendég volt a kóruspróbákon. Nagyon szerettem Éva néni próbáit. Jobbnál jobb műveket tanultunk, énekelünk. Emlékszem a *Lengyel László* „Haj, régi szép magyar nép”-ére, a *Jószíggigézőben* „Tínó-bínó jószágocskák”-at milyen szeretettel énekeltek, a „Nőj jön fű előttük” a síma, puha, harmatos pázsitot idézte, a jóságos vette kedvést, a *Villő* öreg embereit milyen bársonyos puha meleg szeretettel vette körül az alt. Milyen méltóságteljes íveket énekeltek a *Vejnemőjnenben*. Az utolsó gimnáziumi évemben énekeltek a Kodály: Semmit ne bánkódjál-t, a Bartók: Mihálynap-i köszöntőt. A művek választása nem volt véletlen, ezt fiatalon is éreztem. A Kodály-iskolában

bekövetkezett változások ezek a művek hitvallások voltak arról, hogy a művészettel, hitből élő ember mivel vigasztalódik, mit teremt, mit ad át tanítványainak. Így visszagondolva, a személyes érintettség is tehette olyan szuggesztívvá Éva néni vezényletét, s a művek megszólalását. Ebben a mindennapi inspirált légkörben a gyerekkorom és ifjúkorom tele volt napi katarzissal, s ennek az igénye hajt ma is.

A *Purcell: Nunc dimittis*, a *Magnificat*, a *Kodály: 114.zsoltár*, Ének Szent István királyhoz, *Fölszállott a páva* a vegyeskari élményeim közé tartozik. Ilyen művekkel találkozni tizenévesen egyáltalán nem természetes, olyan alapokat ad az embernek, amely az egész életére hatással van. Ami nekünk természetes volt kecskeméti Kodály-iskolásként, az egyáltalán nem evidens: hogy a legmagasabb rendű művészet táplálékával nőhattunk fel kicsi korunktól kezdve, hogy a legnagyobb mesterművek legminőségibben szólalhattak meg, s ez mindennapi élményünk volt. A tiszta éneklés evidenciája biztos, hogy lelkünket is tisztogatta. A gyermekkor tisztaságához a tiszta intonáció is hozzátartozott, azóta is ezt keresem mindenhol, ahová életutam vezet. Köszönöm szépen Éva néninek, hogy mindezt lehetővé tette nekem s generációmnak.

A kecskeméti Kodály-iskola nagy gazdagságát az is adta, hogy Rozgonyi Éva néni igazgatása alatt volt a leánykar vezetője Kardos Pál. Életre szóló élményt jelentett a kórusában énekelni ötödikes-hatodikos gyerekként. Éva néni tanári, karvezetői szellemiségére talán a legnagyobb hatással ő lehetett. A miskolci Zenei Gimnáziumban volt tanára, majd életútjuk ezer szálon összefonódott, szegedi és kecskeméti működésük, közös munkájuk alatt. Kardos Pali bácsi zseniális karnagy-egyénisége, zenei és emberi megoldásai, intonációs tanítása olyan kincseshánya, amely Rozgonyi Éva tanárnőt egész életében inspirálta. Az a zenei minőség, amely szegedi és kecskeméti kórusaiban megvalósult, gyökerében Kardos tanár úr izzó zeneiségéből, karizmatikus személyiségéből merített ihletet, tudást. Éva néni egész életében hűséges volt Kardos tanár úr szellemiségéhez.

A jubileumi születésnapra összeállított köszöntőkből, emlékezésekből egy kivételes zenepedagógus karnagy életútját látjuk kibontakozni. Életének minden színterén szeretettel, a legnagyobb megbecsüléssel emlékeznek rá: a miskolci Zenei Gimnáziumban, első munkahelyén, Szolnokon, a Zeneakadémián, a szegedi Tanárképző Főiskolán, a kecskeméti Kodály Zoltán Ének-Zenei Általános Iskolában és Gimnáziumban, a szegedi Konzervatóriumban, és persze kórusaiban: a szegedi Bartók Kórusban, a kecskeméti ÉZI leánykarában és a Városi Vegyeskarban, a szegedi Lauda leánykarban és a Diapente Fiúkarban. A Magyar Kodály Társaságban, a KÖTÁ-ban és a Kardos Pál Alapítványban. Amerikai és japán Kodály-tanfolyamokon.

Hogy Kodály Tanár úr követőjeként mennyire hasonlóvá vált mesteréhez, kiderül a születésnap emlékezésekből. S. Szabó Márta, Éva néni egykori kórusénekes, hajdani Kodály iskolás, aki később ott is tanított, s tanárunk volt, ma a DE Zeneművészeti Karán tanszékvezető, így ír Éva

néniről: „A Tisztelt Tanárnő megszólítás nem csupán szokványos udvariassági formula, megpróbálom számba venni, mit is tisztelhetünk ünnepeztünk eddigi életművében: szakmai tudását, felkészültségét, zenei érzékenységét, igényességét, kötelességtudatát, lelki és fizikai erejét, szuggesztivitását, bölcsességét, határozottságát, kitartását, munkabírását, fáradhatatlanságát, elkötelezettségét a jó ügyek mellett, iskolái, tanárai tiszteletét, hűségét és helytállását nehéz időkben, igazságszeretetét, következetességét, szeretetteljes szigorát, segítőkészségét, nyitottságát, optimizmusát, derűjét, biztonságot sugalló lényét...”

A jó tanítvány annyira azonosul mesterének tanításával, személyével, hogy saját személyiségébe is beleépülnek a mester tulajdonságai. Így válik ő maga is mesterré.

Köszönjük az életpéldát, tanítást Éva néninek, szeretettel köszöntjük ezen a jeles ünnepen!

*Nagy Éva Vera
volt tanítvány
iskolanővér, karvezető
Marosszéki Kodály Zoltán Kórusműhely*

Megjelent: Magyar Kurír Katolikus Hírportál, 2020. május 12.

ZeneSzó, XXX. évfolyam 3. sz. 2020

Tanítványai vagyunk

Köszöntő ROZGONYI ÉVA zenepedagógus, Liszt- és Bartók-Pásztory-díjas karnagy, nyugalmazott főiskolai tanár, a Szegedi Bartók Kórus Örökös Karnagya 80. születésnapjára

Amikor majd 50 év távlatából emlékezem, ugyanaz az arisztokratikus, bölcs, titokzatos jelenség jut eszembe Éva néniről (tanítványaitól talán ez a megszólítás méltó és megszokott), mint akit kisiskolásként először hallottam megszólalni a kecskeméti Kodály Zoltán Ének-Zenei Általános Iskola és Gimnáziumban bemutatkozó új igazgatóként Nemesszeghyné Szentkirályi Márta halálát követően. Kisgyermekként még nem sejtettem, hogy a zárkózottság, a szűkszávúság, a mindig leírhatatlanul fegyelmezett magatartás mögött milyen rendkívüli személyiség rejlik.

Éva néni nyilatkozta egyszer valahol: „Kodálynak mindenben igaza volt, és főleg abban, hogy iskolát kell teremteni, hogy embert nevelni, műveltséget közvetíteni tudjunk. És hogy a műveltség ne egy szabadidős

foglalkozás, dísz legyen rajtunk, hanem szerves része emberi mivoltunknak.” Bár már egy „megteremtett” iskolát vett át, folyamatosan fáradozott fejlesztésén, ahhoz a cseppet sem könnyű időszakhoz, a változó világhoz való illeszkedésén, a legmagasabb minőségi elvárásoknak való megfelelésén. Közel egy évtizeden át a legjobb szakemberekkel véve körbe magát, velük együtt tett meg mindent, hogy Kodály elveihez hű maradjon, és intézményvezetőként, zenepedagógusként, karvezetőként formálja valamennyiünk személyiségét.

Sokunk példaképévé vált úgy, hogy talán nem is tudott róla. Lénye olyan értékeket közvetített a tökéletes szakmai felkészültségen kívül, mint a magabiztosság, a hitünkben való megingathatatlanság, az élethosszig tartó tanulás, művelődés iránti elköteleződés, a kritikus gondolkodás, a következetesség, a számon kérő, szigorú és fegyelmezett munka (amelyet nem csak magunktól kell megkövetelni, de ha csoportmunkáról van szó, minden egyes tagtól), egy különleges, hiteles női vezetői stílus (mint tapasztalt vezető tudom, hogy ezt a legnehezebb elérni: a hiteles vezetői attitűd megtartása, és mindeközben női mivoltunk megőrzése), az alázatra való képesség.

Éva néni mindig hibátlan megjelenése is lenyűgözött bennünket, lányokat, azok a kifinomult ízléssel és igényességgel válogatott és párosított egyáltalán nem hivalkodó ruhadarabok, amelyek fokozták eleganciáját. Rabul ejtett a tökéletes összhang, amely személyiségének megkérdőjelezhetetlen része.

Igazán akkor érezhetjük, hogy mennyit köszönhetünk Éva néninek, amikor másokkal együtt valamilyen alkotó folyamatban veszünk részt, mert megízleltük valamikor régen a katarzis együttes átélésének varázslatát, és ez olyan édes függőséggé vált bennünk, amit nem lehet mással pótolni, ami életünk minőségét képes a legnehezebb időkben is elbájosítani, a szívünket újra kitárni.

A kórusban megtanultuk a harmonikus együttműködés alapjait, hogy figyelniük kell egymásra, hogy a közösen kialakított normákhoz tartanunk kell magunkat, azt, hogy mindannyian felelősek vagyunk a csoport „lelki minőségének” fenntartásáért, a legmagasabb színvonalú produkciók létrehozásáért. Elsajátíthattuk a kitartó, szorgalmas munkavégzés folyamatát, megtanulhattunk kötődni a családtagokon kívül egy közösséghez, hagyományokat létrehozni és ápolni.

Amikor együtt énekeltük: „Magos a rutafa...” nem értettük, nem értettük, hogy milyen útbaigazításban is van részünk a varázslatos magyar népdalaink, népdalfeldolgozások, kórusművek szimbolikája nyomán; „Erdő mellett estvéledtem...” – gyermekként csak a zenén át juthatott el a lelkünkig az összetartozás érzése, annak az „erdőnek” a biztonsága, vagy: „Csillagok, csillagok, szépen ragyogjatok...”, „Csillagom, révészem...”¹.

¹ Köszönet Ordasi Péter tanár úrnak, hogy felhívta ezekre a szimbólumokra a figyelmemet.

Nem tudtuk, nem tudhattuk, hogy hogyan lehetséges egyetlen hangon megszólalni, amikor angolul énekeltük Finnországban Kodály „Fancy” című kórus művét. Akik nem ismerik igazán Éva nénit, gondolhatják ridegnek, erőskezőnek, de ha valaha is álltak volna egy színpadon vele, valamelyik kórusában énekeltek volna, egészen másként tekintenének rá. Akkor átszellemülten beleolvadhatnának ők is abba a pillanatban, amikor az első mű előtt Éva néni felénk fordul, ránk tekint, szelíden elmosolyodik, szívével körbe öleli a teret körülöttünk és szeme villanásából tudjuk, hogy most már biztonságban vagyunk, majd hangot ad, a keze moccan és avizó.

Nem csupán értékeket kaptunk, hanem a felelősséget is átruházta ránk, mint ahogyan Kodály is tanítványaira: megőrizni kultúránkat, továbbadni értékeinket. Köszönjük szépen a mozaikdarabkákat, amelyeket kaptunk, melyek nélkül nem lehetnének azok, akiké váltunk, és gyermekeink, unokáink, tanítványaink sem, akiknek (Weöres Sándor nyomán) szórjuk tovább a kapott kincseket.

Köszönjük, hogy „az örökkévalóságba távozott Magyar Szent: Kodály Zoltán zászlója” árnyékába beállhattunk Éva néni mögé. Tisztelettel és szívbéli szeretettel kívánunk egészséges, hosszú életet 80. születésnapja alkalmából, és Szokolay Sándor csodálatos szavaival kívánjuk, hogy vigye a „Szent zászlaját” olyan sokáig „a hangok varázslatával”, ameddig csak lehetséges!

Minden hálás tanítvány nevében köszönjük Éva néni, hogy együtt eljutottunk idáig!

*„családod, sereged,
éneklő kórusod vagyunk
s ki nem dalol, az is
tudja már, szívós karnagyunk,
mi helyes, mi hamis;
mert egybe álltunk általad
s az is, ki nem dalol,
érzi a Lét, a Rend szabad
összhangját valahol.”*

(Illyés Gyula: Bevezetés egy Kodály-hangversenyhez)

Kodály Zoltán, ha élne, ma bizonyosan a hozzáillő szűkszavúsággal, de elismerően szólna, és velünk ünnepelne, látva, hogy nyomdokain így is lehet haladni: hittel, tehetséggel megáldva, kitartó, szorgalmas, becsületes, alázatos munkával és mindig hiteles hozzáállással.

Éva néni Isten éltesse!

És most mindannyian együtt zengjük: Bomm! Majd: „Sok számos esztendőket vígan megérhess...”.

Csikai Ildikó

Heltay László emlékére

A Magyar Televízióban találkoztam vele először. Czigány György hívta haza, hogy az Ifjú Zenebarátok kórusával, Ella István orgonaművésszel és kitűnő szólistákkal a győri bencés templomban készítsen tv-felvételt Kodály Missa breviséből.

Technikallag elég bonyolult volt a helyzet, mert az orgonaművész fönt játszott a kóruskarzaton, az énekkar és a szólisták pedig lent, az oltár előtt énekeltek. Ámulva néztem, ahogy Laci szemrebbenés nélkül tudomásul véve a körülményeket, milyen szakmai tudással uralta a helyzetet. Nagyszerű felvételt készített. Vajon fellelhető-e még valahol?

Máshogy vezényelt mint mi, a Vásárhelyi-iskola növendékei. Mozdulatai Bárdos Lajost idézték, rendkívül világosak voltak és nélkülöztek minden felesleges teatralitást. Nagyon célra törő volt. Pontosan tudta, hogy mit szeretne hallani és a mozdulatai egyértelműen közvetítették az elképzeléseit.

Győrből én hoztam vissza Budapestre autóval. Udvariasan kérdezgetett, hogy mivel foglalkozom, miért dolgozom a TV-ben, mik a céljaim? Hamar kiderült, hogy jó 20 év különbséggel ugyanazt a szakot végeztük a Zeneakadémián.

Azt mondta a beszélgetés végén: „Magának nem lehet a célja, hogy itt ragadjon a médiában, kórust kell dirigálnia.”

Évek teltek el, ő már többnyire London helyett Barcelonában élt, amikor szükségem lett a segítségére. Írtam neki, azonnal jött a válasz, hogy szívesen fogad. Találkozásunkkor először beszélt arról, hogy milyen volt Kodály-tanítványnak lenni. Számára ez életre szóló élmény volt, büszke volt arra is, hogy oxfordi tanár korában is többször találkozhatott a Tanár Úrral. Ekkor hallottam tőle a Hány János névre keresztelt régi londoni taxijáról, amelyel Kodályt fuvarozta, valamint a friss díszdoktor köszöntő ünnepi vacsoráról, ahol a rengeteg egzotikus gyümölcsből Kodály nem kért és fennhangon szólt oda az asztal végén ülő Heltaynak:

„Heltay! Tudna nekem szerezni egy almát?”

– „Felpattantam az asztaltól, és nehézségek árán ugyan, de végül is sikerült a Mester kívánságát teljesítenem” – mesélte.

Szakmai reputációja rendkívül nagy volt Spanyolországban is. Úgy vezethette a madridi rádiókórust, hogy beleegyeztek abba, nem költözik Madridba, hanem minden héten repülővel, vagy a Talgo expresszvonattal ingázik akkor már canyamarsi háza és a főváros között. Mondanom sem

kell a rádióénekkar alaposan megismerkedett Kodály műveivel...Nagyszerű énekkart faragott a korábban meglehetősen heterogén együttesből. A beszélgetéseinkben egyre több szó esett Magyarországról, Budapestről. Egyszer megkérdezte, hogy mit gondolok, miért jött Londonból Barcelonába? Először a sztereotíp válaszokkal próbálkoztam, mármint, hogy jobb az időjárás, többet süt a nap, stb.

– Komolyan mondd? – kérdezte.

– Nem – volt a válasz.

– Én úgy érzem, hogy ez téged egy kicsit Budapestre emlékeztet...

– Úgy van – mondta.

Pár év múlva egyszer csak megcsörrent a telefonom, ő volt a vonalban: „Karnagy Úr! Képzeld, vettem egy lakást Budán! Meglátogatsz?” Már másnap ott voltam nála.

Aztán ezt a lakást elcserélte egy másikra az épülettömb csöndesebb oldalára, majd Budakeszin vett egy nagy sváb parasztházat, amit felújított, itt élt pár évig. Ezután Budapest belvárosában kötött ki, a Henszlmann utcában, a Károlyi kert mellett a kutyájával Buffyval, egy kis lakásban.

2012-ben barátommal, Balogh Jóskával, a debreceni kórusverseny igazgatójával rávettük, hogy jöjjön el a Bartók Béla Nemzetközi Kórusversenyre. Jóska felvetette, jó lenne, ha eldirigálná a nyitókoncerten Kodály Music makers című darabját, amit a Mester az ő oxfordi énekkarának írt. Laci teljesen fellelkesült, tanulmányt írt a műről, szövegét magyarra fordította és eljött a beharangozó sajtótájékoztatóra is. Elvállalta azt is, hogy a hangversenyen túl is Debrecenben marad, és mesteriskolát vezet fiatal kollégáknak. Ez volt az utolsó alkalom, hogy tőle dirigálást tanulni lehetett. És többé pálcát sem fogott a kezébe...

(A kórusverseny idején Debrecen belvárosi könyvesboltjaiban minden nap feltűnt egy délceg tartású idős úr, aki rengeteg könyvet vásárolt. Kizárólag magyar írók könyveit. Ő volt az.

„Tudod, évtizedekig nem voltam itthon, lemaradtam a magyar kultúrát illetően, most igyekszem pótolni, olvasok. Sokat.” Mire visszaindultunk Budapestre, legalább húsz kiló könyv volt az autó csomagtartójában...)

A budapesti belváros ismert és szeretett figurája lett. Laci bácsi – ahogy itt hívták – kedves és barátságos volt mindenkire, látogatta azokat az éttermeket, ahová a kutyáját is beengedték. Mindenütt szerették. Mentés volt mindenféle sztárallürtlel, pedig világsztárnak számított a szakmájában. Bejárta a világot Új-Zélandtól az Amerikai Egyesült Államokig, a Brit Királyi Kórustársaság elnöke volt, és a Brightoni Fesztiválkórus valamint a St-Martin-in-the-Fields-i kórus karnagya. Otto Klemperer, Yehudi Menuhin, Neville Marriner, Benjamin Britten és sokan másoknak munkatársa, barátja volt, a legrangosabb zenekarok vendégdiregense... végtelen a sor!

(A Kálvin téri Pata Negrában többször ebédeltünk együtt és beszélgettünk zenéről, karmesterekről, művekről, többek között az angol előadó-művészi gyakorlatról. Lelkesen mutatta meg, hogy Händel Messiásában milyen díszítéseknek van hagyományuk és hol a helyük. És persze nosztalgizott azzal, hogy spanyol ételeket rendelt az önmagának engedélyezett egy pohár fehérborhoz.)

Hatalmas partitúra gyűjteménye volt, aminek értékesítésével Bősze Ádám zenei antikváriumát bízta meg. Tudtommal a partitúrák a mai napig elérhetőek itt. Én két partitúrát kaptam tőle emlékkbe, Bach János passióját a teljes zenekari anyaggal együtt és – mi is lehetne más – Kodály Hány Jánosának nagypartitúráját.

Egyszer egy köteg levelet, képeslapot tett le elé, azzal, hogy nézzek bele. Legnagyobb meglepetésemre Kodállal folytatott levelezése volt. Azt kérdezte, hogy szerintem kinek kellene ezt átadnia? Én Bónis Ferencet javasoltam. Később rákérdeztem, hogy mi lett a levelek sorsa? Azt mondta, hogy Eősse Lászlóra bízta a levelezést.

Életének történetét és nagyszerű történeteit Elmer István segítségével foglalta könyvbe, amely kapható a kereskedelmi forgalomban. Aki a történetekre kíváncsi, megtalálja azokat a könyvben, címe: Kutyak és karmesterek.

Karnagy Úr nagyon művelt, széles látókörű, kedves, segítőkész, szerény, barátságos ember volt. Mindenkiel nagyszerűen el tudott beszélgetni, legyen az a canterbury-i érsek vagy felszolgáló a Pata Negrában a Kálvin téren. Úriember volt, a szó legmélyebb értelmében.

Rám hagyta a karmesteri pálcáit. Ebből a legkedvesebb számára a legegyszerűbb kinézetű, még csak nem is lakkozott pálcá volt. Mindig ezt veszem a kezembe, ha dirigálok. Egyszerűsége Rá emlékeztet, fegyelemre és precizitásra készítet. Hiszen mit is szólna ha látná, hogy ezeknek a tulajdonságoknak a híján egyáltalán együttes elé merek állni?

Barátságatlanabb és szegényebb lett a világ nélküle.

Strausz Kálmán

120 éve született *Vásárhelyi Zoltán* a magyar zene megújulásának egyik oszlopembere

1900 március 12. – 1977 január 27.

A Kodály Intézet 1977-ben kiadott egy kötetet *In memoriam Vásárhelyi Zoltán* címmel melyet *Ittzés Mihály* szerkesztett az utószót is ő írta, az előszót *Erdei Péter* az akkori igazgató. A munka dandárját Heltai Nándor végezte összegyűjtve és fókuszálva a kezdeti kecskeméti eseményekre, de megtalálhatók a róla írt cikkek és az általa írt műismertetések is valamint hanglezjegyzék és a Hegedűiskola véleményezése is néhány fényképpel a könyv lezárásaként. Különösen érdekes az a *Négy vallomás* című rész melyben azok a kollégák emlékeznek akik szoros munkakapcsolatban voltak vele – így álljon itt kettő *Maklári Józsefé* és *Párkai Istváné* a budapesti időszakból.

Maklári József:

„Olyan valakinek ismertem aki mindig alkotni tudott a színpadon. Benne nem a tudatosság volt az első, hanem az improvizatív készség, a rögtönzés. Azok az alkotási pillanatok, ahogy ő hozzá tudott nyúlni egy műhöz, azokban volt ő zseniális. Ugyanaz a mű mindig más volt. „

„Súlyos egyéniség volt és rányomta bélyegét a mi tevékenységünkre is, a tanítása és a zenei szemlélete, zenélésmódja egyaránt.”

„Igazán sokféle vezénylest lát ma is az ember, de a handabandázás meg az egzakt dirigálás között nagy különbség van s az utóbbi mögött mindig ott van valahol a Vásárhelyi-iskola.”

Párkai István:

„Nagyon változó volt az az intenzitás, ahogy tanított. Sok mindent nagyon aprólékosan elmagyarázott, máskor pedig nagyon nagyvonalú volt. A technikai dolgoknak egy részénél, amit ő nagyon nagy meggyőződéssel közvetített a hallgatónak, azzal a realitással nem számolt leginkább, hogy nem lehet a saját módszerét, ami az ő testalkatával és robusztus alapállásával eleve kapcsolatban volt, ráoktrojálni másokra.”

„Neki mindig a mű egészéről volt koncepciója a karakterek szempontjából, de azzal nem sokat törődött, hogy azoknak a dolgoknak a feltételei mennyire vannak meg. Alapkövetelménynek tekintette, hogy az anyagot tudni kell, és azt a karaktert, amit ő kíván, meg kell csinálni tüzön – vízen át... az ő erős egyénisége folytán egyszerűen nem tudta eltérni azt,

hogy valaki ő nála kevésbé legyen szenvedélyes. Ami óriási és manapság borzasztó ritka, az volt, hogy pszichikai szempontból balladaszerű, drámai műveknél milyen logikával tudta megmagyarázni azt, hogy mit miért kér így vagy úgy. Kodály vonalon is az említett pszichikai szituáció kapcsán elmondott magyarázat-háttér volt a döntő eleme annak, amin keresztül ő különleges színeket tudott létrehozni. ”

„Ő ezt úgy fogalmazta meg, hogy az a bizonyos négyötöd és egyötöd, ami a jéghegynék a vízben elhelyezkedő és a vízből kiálló része: az egyötöd, ami kiemelkedik az éneklés. Legalul van a gondolati háttér, aztán sok minden, ami erre ráépül a beszéd, végül az egyötöde a hang és az éneklés.”

szerk.

Emlékezés Vásárhelyi Zoltán tanár úrra

1959–64 évek közötti időben voltam akadémista, a középiskolai énektanár-karvezető szakon tanultam. A vezénylési gyakorlatot Párkai István, Vajda Cecília tanárok, valamint az akkor hatvanas éveiben járó Vásárhelyi tanár úr vezette. A vezénylés főtárgy volt, csak úgy, mint a szolfézs illetve a tanítás módszertana és gyakorlata. A tanszak minden hallgatója heti három alkalommal járt órára, egyénileg és csoportosan.

Keddenként a II. emeleti XVIII-as teremben találkoztunk Vásárhelyi tanár úrral, aki már megjelenésével is tudatta mennyire fontos számára, ami ott történik. A 70-75 fős vegyeskar a lépcsőzetesen magasodó padsorokban, Párkai tanár úr a zongora mellett, közvetlen társaságában Vásárhelyi tanár úr foglalt helyet – innen irányította a diplomára

Vásárhelyi a diplomázó 1964-es csoporttal

készülők munkáját, mely nekünk alsóbb évfolyamosoknak is értékes órákat jelentett. A tréfa sem hiányzott, hiszen a Kodály Pütkösdölő „Felállott szent János” elhangzásakor a férfikar mindig felállt. A művet éppen próbáló Szendrei Jankának ezt illet kibírni, a nőikar jót nevetett és folytattuk a próbát.

Vásárhelyi Tanár úrral bennem már az első év elején kialakult egy mély szeretettel, csodálattal párosuló érzés, amely eredményeként – élete végéig és 61 év távlatából is elevenen – szakmai életem legnagyobb ajándékának őt tartom. Ahányszor szakmai társaságban beszélgetünk a mi Földi Paradicsom Akadémiánkról Vásárhelyi neve soha nem marad ki a névsorból. Annyira jellegzetes differenciált mozdulatai (különösen az avizói) voltak, hogy például Jónás Zoli kiválóan tudta utánozni, természetesen nem gúnyolódva, hanem inkább csak igazi ártatlan tréfából.

A kupola teremben hetenként tartotta a főiskolai kórus próbáit, melyen az összes szakon tanuló hallgató részt vett s a munkánkat minden tanévben egy nagyszabású hangverseny koronázta. A műsorválasztás mindenkor csoda volt, bemutatva a Tanár úr utolérhetetlen tudását, műveltségét, fantáziáját előadóművészi szuggesztivitását. Ezen hangversenyekre jegyet szerezni művészet volt, mindig nagy sikert jelentettek s, az ő ünneplőbe öltözött hangulata ránk is nagy hatással volt. Tudta, hogy nagyon szeretjük őt és ő is szeretett minket. Egyszer megjegyezte a következőket: „Aranyoskáim a Rádió kórusa profi társaság, istenien énekelnek, maguk ugatnak s én mégis magukat imádom”.

Egy percig sem fáj, hogy szerinte „ugatunk” hiszen ki ne emlékezne egy Kecskeméten előadott Kodály Jézus és a kufárokra, a Zeneakadémia nagytermében megszólaltatott Lotti Crucifixusra, Bach H-moll Misére, a Schumann Spanyol Szerelmi daljátékokra, Brahms Liebesliedekre és Neue Liebesliedekre, Bartók Falun-ra, a Négy szlovák népdalra, s az összes u. n. nagy Kodály vegyeskarra, melyek mindegyikével drágakövét csiszolta a lelkünket. Micsoda képsort varázsolt a Mátrai képekből! Mindenkor hangsúlyozta a jéghegy példáját, hogy annak kilenctizede a víz alatt van (ez volt a mindenkori gondolati felépítés) és csak egy tizede a víz felett (az előadás) amely a koronát teszi a műre. Nem tűrte a vezénylés közbeni rugózást, az előre-hátra való járkálást, a két kéz külön funkciói mellőzését, a bizonytalan szövegtudást s az unalmasan előadókat.

Felejthetetlen egy Borogyin Igor hercegből választott Polovec táncok is, amelyet végül én is megtanultam és egyik diploma anyagomnak választottam. Micsoda kivételes ajándék volt hogy a diplomahangversenyem végén Kodály Tanár úr jelenlétében, a Tanácsteremben hangosan gratulált, mondván: „Francikám én magával versenyre is kiállnék!”. A csütörtöki próbák után többnyire a Zeneakadémia épületével szemben lévő Lyra étterembe látogatott, rövidebb időre szívesen követtük mert profi anekdotázó volt, és az éppen próba alatti darabokhoz mindig hozzátett még valamit amit senki más nem tudott csak egyedül ő. Volt egy Pobjeda

autója, melyet Gomulkának nevezett. Dezső bácsi, a hűségese sofőr szó nélkül ült a társaságunkban, míg végül hazavitte a Tanár urat.

Krisztina körüti otthonában az én évfolyamom is megfordult, mikor a diploma évben megköszöntük, hogy tanulhattunk nála. A ház kapujától az emeleti lakásáig a lépcsőket feldíszítette piros muskátlikkal, elegáns hidegtálakkal kínált s mi estig csak az ő bükkörében idéztük az elmúlt öt év gyönyörűségeit Nagy szeretetünkkel ifjú emberré varázsoltuk őt, s ez a varázslat gyönyörű koncerteket eredményezett, mi több egy kézikönyvet is. Még a leckekönyvünkben történt aláírása is különleges volt, két aláírás helyét, egyetlen különleges, zöld tintával, ferdén átölelve töltötte ki. A zöld tinta máig sem veszítette el a színét csak úgy mint az emlékeim tiszta képe sem.

P. Ispán Franciska

Vásárhelyi az „Öreg”

*Vásárhelyi Zoltán
Géczy Olga festménye*

Mindenki így hívta mint a címben szerepel, de azt nem tudom, hogy ő erről tudott-e. A mi évfolyamunk volt az utolsó akiket diplomáztatott. Három pillanatot idézek föl emlékeimből, mely ezt a korszakot jellemezte.

A hetvenes évek egy hétköznapi kedd délutáni nagykorúsos próba a kupolában. Ezen kellett volna minden tanszak hallgatóinak megismerkednie a kóruséneklés örömeivel, közösségfejlesztő hatásával és ezáltal a saját hangszerének éneklő voltát erősíteni. Ilyenkor vagy valami Kodály évfordulóra készültünk és az úgynevezett nagy Kodály műveket tanultuk – Molnár Anna; Békesség óhajtás; Mátrai képek stb., melyeknek anno első megszólaltatója Vásárhelyi volt illetve az ő interpretációja számított etalonnak – ezekre Kodály is annak idején „rábólintott”. A másik anyag a kevésbé ismert oratóriumok előadásának területe, melyhez az akadémia hallgatóinak zenekara adta a kíséretet „Jumi” azaz Simon Albert előkészítő betanításában, szólistái pedig az akkor már nagy reményekre váró énekesek közül kerültek ki pl. Sass Szilvia vagy Budai Lívია. Nekünk karvezetősöknek ez a munka mindennapinak számított nem úgy a többi hallgatónak, akik bizony elég gyér létszámban jelentek meg, nem egy esetben mi léptünk be helyettük mert nem vették komolyan ezt a munkát, de előfordult hangszeres részéről újságolvasás akár kötögetés is.... A létszámenőrzést egy megbízható hallgató Hárs Bori végezte. A zongoránál két neves tanárunk ült Maklári József és Párkai István,

a beéneklésen már túl voltunk. Egyszer csak kivágódott a bejárati üvegajtó és döngő járásával, egyenes tartásával belépett az Öreg szinte felugorva az átlagnál magasabb karnagyi dobogóra, szokásával ellentétben be sem kente a kezét Kaloderma zselével, hogy könnyebben lapozzon és már be is intette Schumann Éden és Péri oratóriumának kezdését. Úgy ahogy elkezdtük minden igyekezetünket beleadva, de ez sem volt elég mert hamarosan leugrott a dobogóról a másik oldalal és berohant a bal oldali üveges tanári szobájába jól bedörrentve az ajtót. Menet közben odaüvöltötte két kollégájának „Jóska, Pista gyertek be! „Nekünk fiataloknak igen szokatlan volt ez a stílus, mert mi nagy tisztelettel voltunk mindhármuk iránt. Megszéppenve vártuk a fejleményeket. Az üvegajtó mögül érteni nem lehetett semmit csak a hangsúlyokból éreztük a feszültséget. Kiszáratva a két fiatalabb tanár megjelent az Öreg elment mi pedig Maklári vezénlyésével folytattuk a próbát, Párkai pedig a szokásos kimagasló zongorajátékával élvezetesen kísérte azt. Tudom mi volt a háttérben, mert a fiatalok képviseletében az Egyetemi Tanács ülésein részt vehettem. Jól emlékszem a szinte mérhető ellenállásra , mely a többi tanszak vezetőitől felé irányult amikor felvázolta a nagy kórus méltatlan helyzetét. Az alábbi kérvényt adta be:

Tisztelt Egyetemi Tanács!

Mi gyakran folytatunk kemény harcot az iskolai énektanítás csökkentése, sőt megszüntetése ellen. Aggódva kérem, nehogy mi is hibába essünk. Vagy ha már voltak hibák, igyekezzünk ezeket kijavítani.

Ezért tisztelettel javasolom, emeljük fel a kötelező karéneket minden tanszakon a IV. évfolyamig bezárólag.

Ez mindössze egy évi munkatöbbletet jelentene, viszont felemelné az énekkar színvonalát a Főiskolánkhoz méltó magaslatra. Egyébként se zárjuk el növendékeinket az éneklés fizikai, pszichika, etikai és művészi élményeinek éltető erejétől.

Kórusunk ügyes-bajos dolgait eddig soha nem terjesztettem hivatalos fórumok elé. Hogy ezt most megteszem, ez azért van, mert az énekkar sorsát szívemen viselem, és jelen helyzetét nem tartom kielégítőnek.

Remélve, hogy az énekkarunk fontosságát az Egyetemi Tanács is átérzi, tisztelettel kérem fenti javaslatom elfogadását.

Budapest, 1973. november 12.

/Vásárhelyi Zoltán/
egyetemi tanár

Forrás: Vásárhelyi Zoltán hagyatékában fennmaradt gépiratos másolati példány.

Az ő küzdő szelleme, mely lehet mondani nem ismert akadály és a semmiből teremtett magas színvonalat már Kecskeméten fiatalkorától társa maradt és ebben az utolsó periódusban már nem talált megértésre. Keserű lehetett ez számára.

A második eset egy szerdai kargyakorlaton történt, akkor a mi évfolyamunk volt a gyakorló kórus és a harmadik évfolyam pedig akik már konkrét feladatokkal vezényeltek. Ilyenkor az adott évfolyam tanárja mellett az Öreg is megjelent. Ha úgy értékelte, hogy a vezénylő nem eléggé felkészült odarendelte magához és elkérte a kottáját amiből vezényelt. Megfogta a gerincénél és fellógatta, szólni nem szólt semmit – így jól lehetett látni hányszor nyitotta ki előzőleg és tanulta a művet a jelölt. Ez eléggé megszégyenítő jelenet volt, mert szinte elzavarta az illetőt a mozdulattal.

Magam kétszer vezényelhettem olyan művet, melynek ő volt az első megvalósítója. Negyedévben az évvégi koncerten a Norvégányokat engedélyezte, a Maklári féle felkészítéssel meg volt elégedve, de egyszer a próba után odarendelt magához. Kicsit megjáéjtem, noha tudtam hogy előtte nem kifogásolt semmit. Most sem ez történt, inkább mesélő kedvében volt és a norvégiai emlékeit idézte mondván ez még segíthet a „mosolyognak, de sohasem nevetnek” megvalósításában.

Diploma koncertem második darabja egyben műsorunk zárószáma Bartók Dal című műve volt. No itt már akadtak beleszólásai, főleg azt erőltette, hogy az középső résznél tegyek egy kis legyezőszerű mozdulatot az ütemvégi szünetekre, ez az „Az én lovam szajkó...” kezdetű rész. Nekem ez nem tetszett, mert úgy éreztem benne van a kezemben és csak éppen ettől veszteném el a tempót. Maklárival a felkészülési órán ezt megbeszéltem és tulajdonképpen ő sem forszírozta. Ebben maradtunk a későbbi próbák során sem jött elő ez a probléma. Mint említettem ez volt koncertünk zárószáma, már mindenkiről lehullott az izgalom feszültsége és igen felszabadultan adtuk elő a számot, erről egy zúgós, erős háttérzajú régi kazettám is van... megkaptuk a nagy tapsot, virágokat ahogy az szokás. Ahogy önfeledt örömmel kizúdujdtunk a Nagyterem színpadáról éppen akkor dőcögött le a tanári páholyból a nyikorgó lépcsőn felém

Búcsú Sárika Nénitől

dr. Péczely Lászlóné (1921–2020)

Szomorú szívvel búcsúzunk *Dr. Péczely Lászlóné* tanárnőtől, a Magyar Kodály Társaság alapító – tiszteletbeli, immár „örökös tagjától”. Nagy tisztelettel és szeretettel búcsúzom magam is egykori gyakorlatvezető tanáromtól, mentoromtól, akinél diploma tanításomat végeztem. Munkássága szorosan kapcsolódott Pécs zenepedagógiai életéhez az ezerkilencszázötvenes, hatvanas, hetvenes években.

Hogyan is kezdődött? A pécsi – de mondhatjuk, a magyar zenei élet szempontjából is igen nagy jelentőségű volt 1945 ősze. A budapesti ostrom után Kodály Zoltán feleségével, Emma aszszonnyal Pécssett töltötte ezt az időszakot, és itt hozta először nyilvánosságra az új magyar zenei neveléssel kapcsolatos elgondolásait, koncepciójának lényegét. „A magyar zenei nevelés megvalósításában egy ilyen városnak, mint Pécs nagy szerepe lehet – esetleg a fővárosnak is példát mutató, kezdeményező szerepe.” – mondta Kodály és egyben segítő, támogató kezét is nyújtott a város tenni akaró kiváló zenészeinek, zenetanárainak: Agócsy Lászlónak, Antal Györgynek, Maros Rudolfnak. A Takács Jenő vezette konzervatórium vállalkozott a zenei nevelési kísérletre, mely később „Kodály-koncepció” néven vált világhírűvé. Később ebben a Pécsi Konzervatóriumban szerzett diplomát dr. Péczely Lászlóné, aki azután a pécsi ének-zene tagozatos osztályok létrehozásának fő szervezője lett.

Az előzmények „Dombóvárhoz vezettek.” Sárika néni tanári működését a dombóvári Tanítóképzőben és annak gyakorló iskolájában kezdte. Férje, az akkor már elismert tanár, dr. Péczely László tudomására jutott, hogy Kodályék számára ellátásbeli nehézségek mutatkoznak, így a régi családi ismeretségre alapozva dr. Kiss Lajos – Kodály későbbi munkatársa – tanácsát követve meghívta a Kodály házaspárt Dombóvárra, hogy az ostrom alatti nehéz idők fáradalmainak kipihenését Pécs után Dombóváron folytassák. Kodályék hat hetet tartózkodtak a városban. A Mester összehívta az énektanárokat, óráikat látogatta, elképzeléseit megbeszélte

velük és javasolta, hogy vegyenek részt a Kerényi György által vezetett, az új koncepció alapjait tárgyaló tanfolyamokon, továbbképzéseken. Péczely László Eötvös-kollégistaként magyar-német szakon végzett az egyetemen, de zenei képzettsége alapján szaktárgyai mellett énekkart is vezetett. Gimnáziumi és tanítóképzős tanítványaival pezsgő kulturális életet szervezett a városban, többek között nagy sikerre vitte, betanította, rendezte és zongorán kísérte Kodály: Székely fonóját, melyet több mint harminc előadáson mutattak be a városban és a megye falvainak színpadain. E jeles eseményről a Tolnai Napló 1953. április 14-i száma a következőket írta: „Szombaton este mintegy 600 néző előtt tartotta ünnepi hangversenyét a Dombóvári Tanítóképző. A műsor második részének fénypontja Péczely Lászlóné énekszámai voltak, aki Kodály: Molnár Anna és Csillagom, révszem című szerzeményeit énekelte férje zongorakíséretével.” Péczely Lászlóné így emlékezett meg erről az időszakról: *„Az énektanítás iránti érdeklődésem nem volt előzmények nélkül való. Családunkban a zene szeretete fontos volt, magánéneket tanultam két kaposvári tanárnál is. Otthon a dalirodalom remekművei mellett már akkor gyakran énekeltem Kodály Zoltán tíz kötetes „Magyar népzene” sorozatának darabjait férjem zongorakíséretével. Hamarosan Péccsett folytattam az énektanulást Kalliwoda Olgánál, a konzervatórium tanáránál.”*

Pécsre költözésük után a kodályi koncepció és módszer alapján történő tanítást már Agócsy Lászlótól tanulta és ének szakos tanári diplomájával a Pécsi Pedagógiai Főiskola Gyakorló Általános Iskolájában kezdte pályafutását 1953-ban. Antal György támogatásával, a főiskola, a gyakorló iskola igazgatójának egyetértésével és Kodály Zoltán segítségével – melyhez a minisztérium is hozzájárult – 1954-ben harmadikként az országban elindulhatott az ének-zene tagozat. Első osztályban 5 óra, 2-3-4. osztályban 6 óra, felső tagozatban 4 ének óra és 2 óra énekkari foglalkozás biztosította az eredményes munka lehetőségét. Ezen kívül a tagozatos gyerekek néptáncoktatásban és hangszeroktatásban is részesültek. Az eredményes munka Péczely Lászlóné tagozatvezető tanárnő, a gyerekek Sáríka nénije vezetésével indult. Nagy volt az érdeklődés, az igény és rengeteg a jelentkező ezekbe az osztályokba, így igényesen lehetett válogatni a tehetséges gyerekek közül. Péczely Lászlóné: „Néhány évvel azután, hogy az első nyolcadik osztály elhagyta az iskolát, a budapesti Liszt Ferenc Zeneművészeti Főiskola Pécsre kihelyezett tagozatának, Antal György igazgatása mellett szüksége lett a zenei általános iskolára, hogy ott hallgatói gyakorlati tanításban vehessenek részt. Így került a zenei tagozat a Mátyás Király Úti Általános Iskola keretei közé.”

A Főiskola gyakorlatjában működő zenei tagozatos osztályok Péczely Lászlóné vezetésével tehát átjöttek a Mátyás király utcai iskolába. Ezentúl itt hospitáltak és tanítottak az ének és zeneszakos tanárképzős hallgatók, itt történtek dipolma – tanításaik is. Abban a szerencsében részesültem, hogy az én gyakorlatvezető tanárom is Péczely Lászlóné volt. Az a több

hónapos összefüggő gyakorlat a tanulságos, meghatározó és egyben szép emlékeim sorába tartozik. A zenetagozatnak kiemelkedő évei következtek 1964 után a Mátyás király utcai iskolában. Sári néni kiváló munkatársakkal dolgozott, így Szesztay Zsolt főiskolai tanárral, aki tíz évig vezette az iskola felső tagozatos kórusát. Az iskola egyik jubileumi évkönyvében Sárika néni így emlékezett vissza ezekre a szép évekre: "Neki (Szesztay Zsolt) volt köszönhető Kodály Hány Jánosa gyermekváltozatának tizenhétszeri, színpadon történő előadása, melyet Kodály Székely fonójának nagyszerű oratorikus megszólaltatása követett. 1976-ig voltam énektanár a Mátyás király utcai ének-zene tagozatú általános iskolában. A zenei tagozat kezdettől fogva nyitott volt a látogatók számára. A magyarországi zenészek, énektanárok látogatásai után, 1966-tól a vendégek száma erősen megnőtt. Kínától Kanadáig, Hollandiától Finnorszáig jöttek hozzánk, volt úgy, hogy 50 japán vendég előtt folyt az óráim. Egymás után jönnek elő az emlékek: a nagyszerű tanártársak, a ragaszkodó és szeretetteljes tanulók, akik annyi időt talán saját szüleikkel sem töltöttek együtt, mint egy emelt óraszámú ének tagozatos osztályfőnökkel... Kár, hogy mindez már a múlté!"

Tanárnóm igazi mentor – tanár volt. Ma is élnek bennem szakmai és példamutató emberi értékei, melyek eszembe jutnak, amikor egyetemi előadásaim alkalmával a mentor tanár feladatait sorolom diákjaimnak. Először is a magas szintű, mintaértékű óráit említem, melyekből sugárzott a gyermekszeretet, a gyermek megértése. Ugyanakkor a következetes, igényes munkáltatás, a szakmai anyag rendszeres számonkérése jellemezte ezeket az alkalmakat. Hamarosan kiderült, hogy ennek alapja a „teljes gyermek” felé fordulás a tanár „teljes személyiségével”. A kezdő tanár számára talán éppen ez a látható, hallható példa a legfontosabb, a legemlékezetesebb, amit magával visz a tanítási gyakorlatok után. Nagyon jó érzés volt, ahogyan segítette beilleszkedésemet az iskolai környezetbe, a tantestületbe, segítette a diák-tanár szerepváltás nehézségeinek áthidalását. Emlékeztetek azok a baráti beszélgetések, amikor a Tanárnő a tanári identitásról, tanári hitvallásról, elkötelezettségről beszélt, amikor szeretetteljes szigorral megfogalmazta felém kritikáit. Sokszor nagyszerű humorral oldotta a bennem kialakuló kételyeket, feszültséget. Lelkemre bizta, hogy a zene „nagy hatalom”, a legcsodálatosabb lehetőség a diákok személyiségének kibontakoztatásához, lelki – testi egészségük megőrzéséhez. Visszaemlékezésem legvégére hagytam a kóruséneklést. A Tanárnő saját próbáin keresztül is érzékeltette az énekkari munka rendkívüli közösségfejlesztő szerepét, a zenei nyelv használatát, mint a leghatásosabb kommunikációs eszközt. Mindezt -a szakmai pályafutásomra ható sok értéket- személyesen már csak életem végén, egy évvel ezelőtt tudtam Sárika néninek megköszönni, amikor legnagyobb csodálatomra fejből felsorolta annak az osztálynak a névsorát, akikkel ötven évvel ezelőtt diplomáztam. Akkor is úgy jött felém, elegánsan,

kedves derűvel, tele kérdésekkel, biztatva új feladataim sikeres megoldásaira, erőt adva, mint annak idején.

Nagyon sajnáljuk, hogy dr. Péczely Lászlóné, Sárrika néni már nem érthette meg Kodály zenei nevelési koncepciója pécsi nyilvános meghirdetésének 75 éves évfordulóját, melyet ennek az évnek novemberében szeretnénk megünnepelni. Akkor is szeretettel és tisztelettel gondolunk majd a bennünket itt hagyó nagyszerű Tanárnőre, a zenei tagozatos oktatás – nevelés egyik első úttörőjére. Emlékét megőrizzük !

*Kertész Attila
a MKT elnöke*

Megjelent: ZeneSzó, XXX. évfolyam 3. sz. 2020

Búcsúzás Dinnyés Istvántól

1935. 02. 20. Kalocsa – 2020. 03. 06. Orosháza

**Weiner Leó-díjas zenepedagógus,
a Magyar Kodály Társaság alapító tagja,
címzetes nyugalmazott igazgató**

Dinnyés István 1935-ben született Kalocsán. Szegeden járt főiskolára, ott szerzett ének-tanári oklevelet, majd oboázni tanult a szegedi konzervatóriumban.

1955-ben, 20 évesen került Orosházára. Ekkor indult el zenetanári pályája, majd 1973-tól 89-ig az orosházi zeneiskola igazgatójaként tevékenykedett.

Minden erejével a zenei nevelés népszerűsítésén dolgozott. Ezt tette zenepedagógusként majd igazgatóként. Évtizedeken át a Kodály Zoltán Gyermekkórus vezetőjeként több mint, 10 országba vitte hírét a magyar kóruskultúrának.

Alapító tagja volt a Magyar Kodály Társaságnak és aktívan részt vett a Liszt Ferenc Társaság munkájában. Emellett tagja volt Magyar Kórusok Országos Tanácsa elnökségének, játszott a Békés Megyei Szimfonikus Zenekarban is, és húsz évig vezette a Békés megyei zeneiskolák munkaközösségét.

Négy alkalommal rendezte meg az Orosz-Szovjet Zenei Tábor (1979, 1981, 1983, 1985), ahol a ma élvonalbeli művészek jelentős része kisgyerekként vett részt.

2010-ben a Békés Megyéért-díj
(Forrás: bekesmegye.com)

Könyvei:

Emlékképeim Orosháza zenei életéről
40 éves az Orosházi Ének-Zene Tagozat
50 éves az Orosházi Zeneiskola

Díjai:

A Magyar Köztársaság Bronz Érdemkeresztje
Békés megye Közművelődéséért
Békés Megyéért Díj
Népművelésért-Díj
Weiner Leó Zenepedagógiai Díj

Tisztelt Magyar Kodály Társaság!

Ondrik Zsuzsanna szegedi cselló tanárnő vagyok.

Édesapám Dinnyés István, az Orosházi Liszt Ferenc Zeneiskola egykori igazgatója volt, aki 2020. március 6-án, hosszú betegség után elhunyt. Haláláról egy csatolt dokumentumot küldtem, melyet édesanyámmal közösen írtunk. Tisztelettel kérem Önöket, amennyiben úgy ítélik meg, jelentessék meg újságjukban a gyászjelentést.

Köszönettel: Ondrik Zsuzsanna (Dinnyés Zsuzsanna)

Dinnyés István 1935-ben született Kalocsán. Szegeden járt főiskolára, ott szerzett énektanári oklevelet, majd oboázni tanult a szegedi konzervatóriumban. Orosházára hatvanöt évvel ezelőtt érkezett. – *Egész életemet meghatározza az a két oktatási intézmény (a zeneiskola és a 3. számú általános iskola ének-zenei tagozata), ahol tanítottam. 1955 óta élek Orosházán, nagyon sok növendék, kórustag, barát, ismerős köszön rám*” – nyilatkozta a Békés Megyéért díj átvételét követően az akkor 75 éves zenepedagógus. Nem hullott minden csak úgy az ölébe. A sikerekért keményen meg kellett dolgoznia. Személyes tapasztalatairól, a kezdeti nehézségekről az *Emlékképeim Orosháza zenei életéről* című munkájában olvashatunk. Írását az 1955-ös első benyomás őszinte felelevenítésével indítja. Ekkor érkezett meg Orosházára.

A 110 éves Vörösmarty iskola ünnepségén

„A lehangolóan kopott földszintes házak, a földes utak, rendezetlen terek, a parkok, virágok hiánya nyomasztólag hatott. Nem sok biztatót ígértek annak, aki jobb helyről jött ebbe a városba. (Város volt egyáltalán?) Rövid itt-tartózkodás után érzékelhető volt az akkori városi vezetők szemlélete is, mely nagyjából megegyezett a városképpel. A „nadrágos embernek” nem volt túl nagy becsülete a helybéli nagyságok előtt. S ha az illető akkor nem is valami „haladó értelmiségi” volt, hanem afféle zenetanár, akkor meg végképp reménytelennek tűnhetett a helyzete. Ezek az első benyomások rövidesen igazolódtak. Ilyen körülmények között kezdte meg működését 1955. december első napjaiban az Állami Zeneiskola Orosházán (...). Sok helyütt – így Orosházán is – egyfajta megélhetési lehetőséget biztosított ez a munkaközösségi oktatás bizonyos „osztályidegen elemeknek”, más kereseti lehetőséggel nem rendelkező különböző képzettségű és foglalkozású személyeknek. A teljesen dilettáns amatőrtől a zeneakadémiai művészképzőt végzett nagy tudású muzikusokig tanított ezekben sok mindenki.” – írja Dinnyés István.

Nem volt egyszerű feladata a zenetanároknak, de ez a lelkesedésüket nem befolyásolta. Tudták, hogy nagy lehetőség áll előttük, hiszen 1955-ig vidéken még csak 25–30 településen működött zeneiskola. Békés megyében is összesen kettő. Elmondható, hogy Orosházán viszonylag hamar létesült ilyen intézmény, melynek első igazgatója Markó Leó volt. „Rangot jelentett beiratkozni az iskolába, és ott növendéknek lenni. Az igazgatás mellett egy rendkívül színvonalas hangversenyélet szervezésébe kezdett a városban.” – olvashatjuk a Liszt Ferenc Zeneiskola oldalán. Dinnyés István is minden erejével a zenei nevelés népszerűsítésén dolgozott. Ezt tette zenepedagógusként majd később igazgatóként, és évtizedeken át a Kodály Zoltán Gyermekkórus vezetőjeként is.

A tanítás mellett a város, sőt az egész megye kulturális fellendüléséért is sokat tett. „1991-től 1995-ig, nyugdíjazásáig osztályvezetőként dolgozott az orosházi önkormányzat kulturális osztályán. Alapító tagja volt a Magyar Kodály Társaságnak és aktívan részt vett a Liszt Ferenc Társaság munkájában is. Emellett tagja volt Magyar Kórusok Országos Tanácsa elnökségének.” – tudjuk meg a Fülöp Béla által jegyzett netes portálról. Dinnyés István játszott a Békés Megyei Szimfonikus Zenekarban is, és húsz évig vezette a Békés megyei zeneiskolák munkaközösségét.

„Az a felbecsülhetetlen jelentőségű hangversenyélet, ami 1990-ig Orosháza szerteágazó kulturális életének a legtartalmasabb, legrangosabb művészi ágát jelentette, a zeneiskola indulásával kezdődött és fejlődött egyenletesen a 80-as évek végéig. Talán nem túlzás azt állítani, hogy ebben az időszakban koncertezett Orosházán hazánk csaknem minden jelentős művésze, együttese a Bartók Vonósnégyszestől az Állami Hangversenyzenekarig, Kovács Dénestől Kocsis Zoltánig, Fischer Anniétől Perényi Miklósig.” – írta Dinnyés István *Emlékképeim Orosháza zenei életéről* című munkájában.

A zenetanár évtizedeken keresztül folytatta a város érdekeit szolgáló, kiemelkedő, szellemiséget gazdagító, Orosháza ismeretségét növelő tevékenységét. Munkáját számos díjjal ismerték el.

Nyugodjék békében!

Ondrik Zsuzsanna

Cser Miklós

1947–2020

karmester, karnagy, korrepetítor, zenei vezető

Cser Miklós zenészcsaládban született, édesanyja, Cser Tímea az Operaház magánénekesse volt. A Zeneakadémián 1967 és 1975 között tanult, ahol *Vásárhelyi Zoltán*, *Sugár Rezső* és *Kórodi András* növendéke volt. Először középiskolai énektanári és kórusvezetői, majd karmesteri diplomát szerzett. Operaházi pályafutását korrepetitorként kezdte, majd a Szegedi Nemzeti Színház tagja lett. 1978-tól Irakban működött, 1980-ban Pál Tamás hívására visszaszerződött Szegedre, ahol a következő évtizedben vezető karmesterként tevékenykedett. Az Operaházban 1987 januárjában Az álarcosbál karmestereként mutatkozott be. A sikeres próbavezenylés után Petrovics Emil szerződtette, aki 2001-ig maradt a pesti színház tagja. Az Operaházban több mint kétszáz előadást vezényelt, a repertoár-produkciók mellett olyan premerek fűződek a nevéhez, mint: az *Otello* (1988), *A bolygó hollandi* (1988), *a Bánk bán* (1993), *a Parasztbecsület – Bajazzók* (1995), *A bahcsiszeráji szökőkút* és a *Don Quijote* (1997). 2000-től a Pécsi Nemzeti Színház zeneigazgatójaként folytatta tevékenységét, 2004-től további hat évig vezető karmesterként dolgozott. Vezette a szegedi Victoria kórust és megalapította a Concerto Kamarazenekart.

A Lantos Kórus karnagyának búcsúja

Mélyen megrendülve értesültünk a kiváló karmester, nagyszerű muzsikusz és igaz ember, Cser Miklós halálhíréről. Énekkarunkat különös kapcsolat fűzte hozzá az első közös szereplésünktől az utolsóig – amely egyúttal az Ő utolsó fellépésének bizonyult.

Csodálatos hangversenyeket énekelhettünk vele, felsorolni is nehéz volna valamennyit, mindegyik felejthetetlen élményt adott számunkra, közülük háromra szeretnénk most külön is emlékezni. Soha nem felejtjük

el az első közös koncertünket Solymáron, Mozart Requiemjét énekeltük és nem volt lehetőségünk előtte zenekari próbára. Lejött hozzánk az öltözőbe, és ennyit mondott: „Üdvözlök mindenkit, Cser Miklós vagyok, így ütöm a négyet, a Dies Irae kettőben lesz – fent találkozunk”. Úgy figyeltünk, mint talán még soha és csodálatos, megrázó előadás született a keze alatt. 2017-ben két másik kórusral együtt Brahms Német Requiemjét énekelhettük vele. Neki köszönhetjük, hogy ezt a gyönyörű, de monumentális művet megszerettük, és megérthettük mélységeit – mind a mai napig beleborzongunk a gyönyörűségbe, ha erre a koncertre gondolunk.

És a legutolsó, tavaly decemberben. Édesanyja, a kiváló operaénekesnő, Cser Tímea emlékére rendezett koncerten Mozart műveket énekelhettünk, megszólalt a Koronázási mise, talán még soha nem volt benne ennyi öröm, ennyi hálaadás, nem tudtuk, hogy ezzel búcsúzott tőlünk is, már hiába reméljük az újabb közös fellépések élményét.

Drága Miklós, a Brahms-mű utolsó tételének soraival búcsúzunk, köszönünk mindent, soha nem felejtünk el.

„Selig sind die Toten, die in dem Herrn sterben, von nun an.

*Ja der Geist spricht, daß sie ruhen von ihrer Arbeit;
denn ihre Werke folgen ihnen nach”*

(„Boldogok a holtak, akik az Úrban halnak meg mostantól fogva.

*Bizony, a Lélek azt mondja, hogy ők megnyugosznak az ő fáradságuktól;
és az ő cselekedeteik követik őket”. – Jelenések, 14,13).*

Gerenday Ágnes

Emléküket tisztelettel őrizzük!

„Homo proponit, Deus disponit.” – „Ember tervez, Isten végez”

„HANGRÓL HANGRA...”

Nemzetközi Zenei Nevelési Konferencia
– megváltozott formában – koronavírus idején

A Magyar Kórusok, Zenekarok és Népzenei Együttesek Szövetsége – a KÓTA 2019 novemberében megbízást kapott az Emberi Erőforrások Minisztériuma Köznevelési Államtitkárságától, hogy „Hangról hangra...” címmel az ifjúsági kórusok és a zenei nevelés támogatásának céljából hozzon létre sokszínű értékvédő programot. A program keretében közel száz különböző eseményt terveztünk – kórustalálkozókat megyei és regionális szinten, mintaadó nagy koncerteket kiemelt ünnepi helyszíneken, szakmai konferenciákat és továbbképzéseket. Mertünk nagyot álmodni, és éppen elindult a program sorozat, amikor egyik napról a másikra világjárvány tört ki, és egyszerre csak karanténban találtuk magunkat, azzal szembesülve, hogy szép terveink majd csak egy kiszámíthatatlan kényszerszűnet után, és csak részben valósulhatnak meg.

„Homo proponit, Deus disponit”, azaz: „Ember tervez, Isten végez” –, de mégsem keseredtünk el és legfőképpen nem adtuk fel a terveinket!

Ahogy mindenki körülöttünk, mi is azt kezdtük mérlegelni, hogy miként menthetnénk meg legalább egy részét az eltervezett programoknak. Néhány közülük biztosan elmarad, néhányat későbbi időpontban megrendezhetünk. De olyan megoldáson is gondolkodni kezdtünk, hogy az értékes tartalmakat hogyan őrizhetjük meg esetleg megváltoztatott formában.

2020. májusában szeretnénk volna egy nemzetközi zenei nevelési konferenciát összehívni. A *Magyar Kodály Társaság* (MKT) és a *Nemzetközi Kodály Társaság* (IKS) nagy örömmel üdvözölte a KÓTA tervét, hiszen régóta aktuális, hogy közös nevezőre jussunk a Kodályi zenei nevelési koncepció Magyarországon és a nagyvilágban használatos módszereivel, és általános helyzetével kapcsolatosan. A konferencia címéül Denis Bacon – aki a Kodály koncepció amerikai elterjesztésének egyik legfontosabb személyisége volt – könyvének címét használtuk föl, melyet továbbgondolunk a következőképpen: „Hold fast to dreams¹ – while embracing the future” – azaz: „Ragaszkodj az álmokhoz – miközben a jövőbe tekintesz”.

¹ Denise Bacon a Kodály Center of America (Wellesley, Massachusetts) alapítója, a könyv 1993-ban jelent meg.

A teljes idézet:

*“Hold fast to dreams, for if dreams die,
Life is a broken-winged bird
that cannot fly.”*

(Langston Hughes)

A felmerülő kérdések így fogalmazódtak meg:

- A múlt sikerei és a jövő feladatai – mi a kulcs a megvalósításhoz?
- Hogyan tudnánk minél több alkalmat teremteni a közös éneklésekhez?
- Hogyan lehetne a technikai készségfejlesztések mellett erőteljesebben figyelni a zeneiségre, a muzikalitás erősítésére?
- Hogyan lehet átadni a következő generációnak a Kodály koncepció áldásos előnyeit?
- Mi a szerepe a különösen elhivatott, karizmatikus személyiségnek a sikeres zeneoktatásban?
- Hogyan építik be a kodályi alapelveket a különféle kulturális és nevelési háttérrel rendelkező országok a saját ének-zene oktatásukba? Milyen kihívásokkal és megoldásokkal nézhetünk szembe?

A konferencia meghívott előadói között olyan kiemelkedő külföldi személyiségeket üdvözölhettünk volna, mint *Jerry L. Jaccard* professor, aki a Nemzetközi Kodály Társaság elnöke, *Ed Bolkovac*, a Hartford-i egyetem professzora, karnagy, *Susanna Saw*, aki Dél-kelet-Ázsia és Malajzia térségében csodákat tett a Kodály koncepció kialakításában. Nagy örömről számolunk *Gilbert de Greeve*, aki sok éven át állt a Nemzetközi Kodály Társaság élén – egyike volt azoknak, akik elsőként fogadták el a konferenciára szóló meghívást. Megnyertük az ügynek *Vandulek Lili* asszonyt is, aki jelenleg Ausztráliában él és a Nemzetközi Kodály Társaság egykori ügyvezető titkáráként minden szervezeti dologban tökéletesen jártas.

A tervezett magyar előadók között a Kodály koncepció kiváló képviselői szerepeltek – egyrészt előadásokkal – (*Erdei Péter, Kertész Attila, Sárosi-Szabó Márta, Szabó Soma, Szalay Olga*), illetve a kerekasztal beszélgetéseket terveztünk a Kodály Zoltán zenei-nevelési filozófiájának világszerte jól működő modelljeiről, a magyar és nemzetközi kórus-repertoár változásairól, valamint a az iskolákban egyre népszerűbb „új utakról”, a Kodályi zenetanítás 21. századi sikeres megvalósításáról. *Hartyányi Judit, Mindszenty Zsuzsanna, Fehér Anikó, Igó Lenke, Szirányi Borbála, Barabás Edina, Nemes László Norbert* valamint *Durányik László* vállalták a kerekasztal beszélgetésekben való részvételt. Bemutatók, mini koncertek álltak még a konferencia tervezetében.

A magyar kóruszövetség mélységesen hitt abban, hogy a magyar és külföldi előadók személyes találkozója, a kerekasztal beszélgetések, szakmai eszmecserek sok kérdésre megadják a választ, és valóban meg tudjuk majd osztani a sikereinket, de a kételyeinket is. Nagy öröm volt, hogy kiváló magyar és külföldi személyiségek, akik életüket tették rá a kodályi eszmék külföldön való terjesztésére – vállalták a részvételt. Különös köszönet illeti *Jerry L. Jaccard* professor urat, a Nemzetközi Kodály Társaság elnökét, aki a konferencia vezérelveinek kialakításában bölcs gondolataival nagyon sokat segített.

Amikor a konferencia gondolata még csak kibontakozó félben volt, akkor még élt Szőnyi Erzsébet professzor asszony, zeneszerző, a magyar zenei élet ikonikus alakja, aki egész életében küldetésének tekintette Kodály Zoltán zenepedagógiai elveinek hirdetését itthon és külföldön egyaránt. 2019. decemberi halála pótolhatatlan veszteség, iránta érzett tiszteletünk kifejezésékként a tervezett Nemzetközi Zenei Nevelési Konferenciát az ő emlékének kívántuk ajánlani.

**HOLD FAST TO DREAMS
WHILE EMBRACING
THE FUTURE** In Memoriam Erzsébet Szőnyi
Our Predecessors, Contemporaries and Successors

International music education conference
MAY 8-10, 2020, BUDAPEST
Institute for Musicology of the Research Centre for Humanities
1014 Budapest, Táncsics Mihály u. 7.

MAIN TOPICS

- Past successes and future applications – What is the key?
- What kinds of opportunities can we provide for more and more common singing?
- How may we focus on making music rather than technical skills alone?
- How do we transfer the essence of the Kodály concept to rising generations?
- How important is it to have dedicated individuals in transmitting the Kodály philosophy?
- How are other countries adapting Kodály's principles within their cultures and education systems? What are the challenges and solutions?

The conference is part of the project "HANGRÓL HANGRA" (Voice to Voice), supported by EMMI (Ministry of Human Capacities)

Reménykedtünk benne, hogy az ifjabb tanárgeneráció is részt vesz a konferencián – ők, akik sokszor máshogyan látják a világot, más fajta problémákat észlelnek a napi munkájukban. Ők, akik a Kodályi zeneoktatáson nőttek föl, de emellett teli vannak számos új ötlettel és egyben összekötő kapocs szerepét töltik be a 20 és 21. század zenepedagógiai törekvéseiben.

PROGRAM

MAY 08, 2020, 10 am-8 pm:
Visiting schools and a choir rehearsal

MAY 09, 2020, 9 am-7 pm:
Conference

Keynote speakers:
Péter Erdel, Jerry L. Jaccard

Presenters:
Ed Bolkovac, Gilbert de Greeve, Attila Kertész, Susanna Saw,
Márta Sárosi-Szabó, Soma Szabó, Olga Szalay, Lili Vandulek

Panel discussion:
Anikó Fehér, Judit Hartványi, Borbála Szirányi, Lenke Igó,
Edina Barabás, László Norbert Nemes, László Durányik

Mini concerts:
Children's choir of School Pannonia Sacra (Andrea Blazsek)
Musica Nostra Female Choir (Zsuzsánna Mindszenty)

MAY 10, 2020:
In the footsteps of Zoltán Kodály - Sightseeing tour
with Kata Kövendi

Organizer: Association of Hungarian Choirs, Orchestras and Folk Ensembles – IKÓTA
Co-organizers: Hungarian Kodály Society (MKT)
International Kodály Society (IKS)
Patron: Mrs Sarolta Péczely Kodály

Amikor világhosszá vált, hogy a nemzetközi konferencia elmarad, és valószínűleg a jövőben sem tudjuk megszervezni, akkor eszünkbe jutott a közmondás: „*A szó elszáll, az írás megmarad.*” Így született meg egy konferencia-kötet terve, amelyben a meghívott szakemberek-zenepedagógusok, muzikusok, karvezetők leírják mindazt, amit a konferencián szerettek volna elmondani. Tudjuk, hogy ez nem ugyanaz, mintha személyesen hallgattuk volna egymást, illetve élőben reagálhattunk volna a felmerülő témákra, de mégis valami. Egy kézzel fogható bizonyítéka annak, hogy közösen gondolkodunk, hogy összetartunk a Kodály ügyekben, hogy semmiképpen nem akarjuk veszni hagyni azt a zseniális elképzelést, melyet a 20. század nagy zeneszerző, zenepedagógus, zene-tudós egyénisége, Kodály Zoltán számunkra örökül hagyott.

Az EMMI Köznevelésért felelős Államtitkársága lehetőséget adott, hogy a konferenciára fordított anyagi forrás céljait módosítva írásos formában adjuk kézbe a konferencia anyagát. Az angol nyelvű előadásokat magyarra lefordítottuk, a magyarokat pedig angolra, így két nyelven olvasható valamennyi írás. Reményeink szerint ez a kötet még a 2020-as év második felében megjelenhet, és sokakhoz eljuthat – talán többekhez is, mint ahányan részt vettek volna a konferencián. Szeretettel ajánljuk minden érdeklődőnek – várhatóan a KÓTA Titkársága és a Magyar Kodály Társaság révén lehet majd hozzájutni. A megjelenésről hírt fogunk adni.

Végül szeretnék köszönetet mondani munkatársaimnak, akikkel megálmodtuk ezt a konferenciát: a KÓTA és a Magyar Kodály Társaság képviselőiben *Hartyányi Juditnak*, aki a kezdetektől sok éves nemzetközi tapasztalatával, valamint végtelenül empatikus magatartással, körültekintő és gondos koncepciójával ott állt az ügy mellett. Köszönet a Magyar Kodály Társaság társelnökének, *Szalay Olgának* aki a népzenei szakmai tudását osztotta meg velünk a szervezés során. Köszönet a cikkek íróinak, és mindazoknak, akik a kötet ötletének kialakításában, létrehozásában fáradoztak – a KÓTA titkárságának, de különösen *Pribay Borbála* munkatársunknak, aki a magyar és külföldi előadókkal tartotta a kapcsolatot, a konferencia tartalmát megtartva folyamatosan segít a megváltozott forma – a kiadvány megvalósításában.

Köszönetet mondok az Emberi Erőforrások Minisztériuma Köznevelési Államtitkárságának az anyagi támogatásért, és a terveink átalakításában tanúsított rugalmasságáért.

Dr. Mindszenty Zsuzsánna, elnök
Magyar Kórusok, Zenekarok és
Népzenei Együttesek Szövetsége – a KÓTA

"ember léptelű pedig órius
 ahoggy szerényen
 de méltósággal
 áll a parkban
 minden időben
 rőzében őszben tőgyben
 és viruló tavaszban
 mert ez a dal ideje
 mikor madár
 és gyerekek
 együtt énekel vele
 és neki
 mert 'tá' tanulta
 énekét."

MEGHÍVÓ

A PÉCSI DALOS NAP RENDEZVÉNYEIRE

A HANGVERSENY MŰSORA

A Pécsi Kodály Zoltán Gimnázium Főiskola

Várkonyi András Péter: Laudate Dominum
 -148. zsoltár.1.2.2.

Várkonyi András Péter: Kodály idézet
Férfiétel: Várkonyi András Péter

Pécsváradai Női Kamarakórus

Luca Marezio: Vorria parlare e dire.
 Szonyi Erzsébet: Ima alkonyi harangszóra
 (Csiszentdomonkos népi másdág. nyomán)
 Kodály Zoltán: Ave Maria (1898)
 Orbán György: Ave Maria
 Kocsár Miklós: Két lakodalmas leánykar
Zongorán közreműködik (3. 4. 6.): Papp Gyuláné
Férfiétel: Kutnyánzky Csaba

A Ciszterci Rend Nagy Lajos Gimnáziumának Fő Kamarakórusa

Ciszterci Salve Regina – gregorián himnusz
 Thomas Tallis: If ye love me
 Oremi – Mindenannyan imádjuk az Istent,
 édesanyjammal és édesapámmal együtt – zulu ének

A PÉCSI BARANYAI KÓRUS ÉS ZENEMŰVÉSZI SZÖVETSÉG,
 A BARANYAI KODÁLY TÁRSASÁG PÉCSI CSOPORTJA,
 PÉCSI VÁROSVEDELŐ ÉS VÁROSSZÉPÍTŐ EGYESÜLET,

SZERETETTEL MEGHÍVJA ÖNT
 ÉS KEDVES CSALÁDJÁT

A PÉCSI DALOS NAP RENDEZVÉNYEIRE

2020. március 18 - án

Kosztorlós és megemlékezés

17.30 órákor

a Pécsi Dalárdák emléktáblájánál.

17.45 órákor

a Kodály szobornál.

18.00 órákor

HANGVERSENY

a Leőwey Klára Gimnázium Disztermében.

Önpegi megemlékezést tart:

Dr. Vargha Dezső
 szakmájában vezető nyelvtanárként, Rélyvárosban
 és

Kertész Attila

a Magyar Kodály Társaság elnöke,
 a Pécsi Dalárdák Kórus és Zeneművészeti Szervezete elnöke.

Az ünnepi megemlékezésen közreműködnek

*A Pécsi Mátyás Király Utcai Általános Iskola 5. osztályán
 és Csapák Réka. Zézével: Dukács Dalma.*

Bartók Béla: Resteknek nótája

Giuseppe Verdi: Haramiak dala

a Haramiak című operából -

Zongorán közreműködők: Hódosó György

Férfiétel: Havasi Gábor

Pécsi Kamarakórus

Kodály Z.: Szép könyörgés (Balassi Bálint)

J. Brahms: Geistliches Lied

Tillai A.: Magányban (Wéres Sándor)

F. Mendelssohn: Hör mein Bitten

Szóltat énekel: Komáromi Aliz

Zongorán kísér: Kátai Márk

Férfiétel: Halmi Gábor; Nagy Judit egyet. hallgató;

Tillai Aurél

A Komlói Pedagógus Kamarakórus

Moldvai-mezőségi népdalcsokor

Kodály Zoltán- Petőfi Sándor: A Magyar Nemzet

C.Monteverdi: Zefiro torna

Come Au'See. spirituálé?

Kodály Zoltán: Esti dal

Közreműködők: Szabó György

Szóltat énekel: Gálffy Gyula

Férfiétel: Szabó Szabolcs

A hangversenyre a belépés díjtalan!

Ezt a számunkat egy sajnálatosan elmaradt ígéretes hangverseny plakátjával zárjuk, abban a reményben hogy a megszokott kerékvágásba visszatérve az elvesztett programjaink megvalósulásáról számolhatunk be. Bízunk abban is, hogy tagságunk jó egészségben vészelté túl ezt a nehéz időszakot ismerőseikkel és szeretteikkel egyetemben.

szerk. a Magyar Kodály Társaság nevében

